

BIJENTEELT

HONINGBOKALEN HONINGFLACONS HONINGBUSSEN

Honingbokalen, inhoud 450 gram, het Nederlandse honingglas met inscriptie „Zuivere Nederlandse Bijenhoning“ en ons verenigingsmerk in het glas
aangebracht, met deksel f 0,26
Pondsflacon, met deksel, karton en perkamentinlage f 0,17
Halfpondsflacon, als boven f 0,14
Schroefdeksel voor pondsflacon, per 100 stuks f 3,50
Kartoninlage voor deksel van pondsflacon, per 100 f 1,10
Perkamentinlage voor idem, per 100 f 0,60
50-ponds honingemmer, met twee handvatten f 3,80
25-ponds honingemmer, aangesoldeerd hengel f 2,10
10-ponds honingemmer, hengel aan draagband f 1,25
5-ponds honingemmertje, uitvoering

als 10-ponds f 0,90
Doosje met helder cellofaan voor raathoning f 0,13

ETIKETTEN

Honingetiketten, blauw, per 100 f 1,70
Honingetiketten, kleurendruk p. 100 f 1,60
Sluitetiketten met rondjes, per 100 f 1,30
Honingetiketten voor honingbokalen, per 100 f 1,60
Wij zenden u gratis monsters van honingetiketten.

HONING-RECLAMEMATERIAAL

Enveloppen, aan de achterzijde bedrukt met een pakkende honing-reclame. Imkers en afdelingsbesturen, gebruikt deze enveloppen voor uw correspondentie, per 100 f 2,—

Voor uw oude raten en wasafval betalen wij de hoogste prijs!

Wij zenden u gaarne onze geïllustreerde prijscurant en een handleiding voor het teitsen en schilderen van bijenkasten, het inzetten van kunstraat, het kolbtoestel en zijn gebruik, en een overzicht van de Aalster Bedrijfsmethode gratis en franco toe.

AL ONZE PRIJZEN ZIJN VRIJBLIJVEND

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS

WAGENINGEN

TEL. 0 8370 - 2863

GIRO 823276

Treurig maar waar! Poos, J. Traurig aber wahr!
Luxemburgische Bienen-Zeitung 76(1961)4(-4)52-54.

Dit artikel, dat over mijtziekte in Luxemburg handelt, zegt sommige dingen zo kernachtig, dat ik niet kan nalaten enkele stukken zo letterlijk mogelijk te vertalen:

„Bij het doorkijken van de tot nu toe bekende resultaten van de in het Veeziekten-laboratorium op mijtziekte onderzochte bijenmonsters blijft ons het bittere feit niet bespaard, dat niettegenstaande alle schriftelijke en mondelinge voorlichting van de laatste jaren alsmede van alle ter bestrijding van de mijtziekte afgegeven Folbex-strookjes het toch kwam tot een totaal ineenstorten, d.w.z. tot een totaal uitsterven van hele standen door de mijt”.

Er zullen nog wel meer verrassingen volgen zegt de schrijver, want voor begin mei is het onderzoek niet afgesloten. „Tijdens het massale afzwavelen in de laatste weken gaven alle bezitters van de boven 50 pct. besmette standen eerlijk toe, dat ze het gevaar van de mijtziekte onderschat hadden”. „Het wil gewoon niet tot de hersens doordringen dat een volk, dat zich behoorlijk ontwikkelt, stuifmeel en honing haalt, mijtziek zou zijn”.

„Hoe ongelooflijk het ook mag klinken, één ding hebben al deze bijenhouders gemeen: Ze houden met hart en ziel van hun bijen, hoe of de zogenaamde stand er ook uit ziet, in welke toestand zich volken, kasten of korven bevinden. Een zwak volkje met enkele honderden bijen is hun even lief, even veel waard als een flinke imker een prachtvolk. Hoofdzak is, dat hun bijen zoemen en in de omgeving rondvliegen. Het stoort hen niet in 't minst, dat hun standen voor die der andere imkers een voortdurend gevaar vormen. Hopelijk zien die verantwoordelijke personen bij het ministerie voor Akkerbouw eindelijk in, dat het een vergeefse moeite is en blijft, voor de grillen van deze komische knapen tijd en geld te verspillen”. De rest van het artikel gaat over het gebruik van Folbex als bestrijdingsmiddel. Tot mijn spijt kan ik het, ge-

zien onze ervaringen, hiermee niet eens zijn. Misschien zijn onze kasten en ook andere omstandigheden zo verschillend, dat de resultaten niet vergelijkbaar zijn. Misschien ook trekt men wel eens te gauw conclusies uit het onderzoek van een betrekkelijk gering aantal bijen.

BIJENMARKTEN

Renkum: 24 juni - Veenendaal: 18 juli.

EXAMEN PRAKTISCH IMKER 1961

Voor dit examen slaagden te Wageningen op 25 mei j.l. de volgende heren, die wij gaarne onze gelukwensen aanbieden.

Drs. P. J. Romeijn, Const. Huygenslaan 18,
Zeist. J. Werksman, Westweg 53, Heiloo.
N. Zeldenrust, H. de Cockstraat 3, Ulrum Gron.
P. H. den Hartog, Kapelsepad 30 bis, Lopiker-kapel.

KRAINER KRAAM

DE S.K.C.

Op 9 mei vergaderden de leden van de Stichtse Koninginneteelt Club voor de tweede maal, in aanwezigheid van de heren R. P. Groenveld en J. van Aarst, teneinde het teeltplan voor dit jaar vast te stellen. Er zal gezamenlijk naar Schiermonnikoog worden gereisd. Na 20 mei zal het bevruchtungsstation in Austerlitz voor de teelt van Carnica's open staan voor leden van de S.K.C. Na tweemaal te hebben vergaderd gaat de S. K. C. haar eerste teeltseizoen vol verwachtingen in.

T. PIEK, secretaris

BIJENMARKTEN

PURMEREND, 18 april 1961 — Aanvoer: 12 kasten, 2 zesramers, 4 korven. Verkocht: 2 kasten (f 25,—); 2 zesramers (f 12,—) en 4 korven (f 15,— tot f 17,50).

Het weer was gunstig en de aanvoer was iets groter dan we andere jaren gewend waren. Voor de kasten met bijen was echter geen belangstelling. De korven gingen wel van de hand. Hiervoor is nog wel enige vraag in de tuinbouwsector. Voor volken in kasten hebben deze mensen geen belangstelling. Zij kopen bijen voor bestuiving van enkele gewassen. De afdeling Handel en de heer Van Dam waren aanwezig met een uitgebreide collectie imkersartikelen en er is door velen behoorlijk gebruik van gemaakt.

EMMEN, 14 april 1961 — Er was geen aanvoer van bijenvolken. De stand met imkersartikelen trok veel belangstelling.

DRIEBERGEN, 8 april 1961 — Aanvoer: 24 kasten, 12 korven, 20 flacons voorjaars-honing, ongeveer 100 flacons zomerhoning, 30 flacons heidehoning. Verkocht 24 kasten (f 15,— tot f 30,—); 8 korven (f 29,— tot f 15,—); 10 flacons voorjaars-honing (f 1,50 tot f 1,60);

25 flacons zomerhoning (f 1,50— tot f 1,75) en 15 flacons heidehoning (f 2,— tot f 2,25). Er was veel belangstelling en een vlotte handel. We hadden gehoopt dat de aanvoer iets groter zou zijn, maar we zijn best tevreden en willen hopen dat volgend jaar het terrein te klein mag blijken te zijn. Het was, zoals men van diverse kanten zei, een gezellige markt.

BEILEN, 24 april 1961 — Aanvoer: 4 kasten, 1 zesramer, 11 korven. Verkocht: 1 zesramer (f 20,—) en 4 korven (f 10,— tot f 15,—). Uit de verre omgeving waren kopers aanwezig. Voor 4 kasten en 7 korven werd geen overeenstemming bereikt tussen verkopers en kopers. Veel belangstelling was er voor de stand van imkersartikelen van de heer H. T. van Dam. Voor was en ruwe raat werd kunst-raat ingeruild.

ZENDEREN, 22 april 1961 — Aanvoer: 9 kasten en 8 korven. Verkocht 9 kasten (f 30,— tot f 35,—); 8 korven (f 16,— tot f 20,—). Kast en korven werden vlot verhandeld. Er was veel belangstelling. Kunst-raat en imkers-artikelen waren weer zeer gevraagd.

DORDRECHT, 14 april 1961 — Aanvoer: 38 kasten, 81 zesramers, 12 korven, 70 flacons voorjaars-honing, 88 flacons zomerhoning. Ver-

kocht: 30 kasten (f 25,— tot f 35,—); 69 zesramers f 17,50 tot f 22,—; 12 korven (f 13,— tot f 18,—); 70 flacons voorjaars-honing (f 1,75) en 48 flacons zomerhoning (f 1,75). Onder vrij goede weersomstandigheden werd deze 22e bijenmarkt te Dordrecht gehouden. Er was een behoorlijke vraag en verreweg het grootste gedeelte der aangevoerde volken werd verkocht. Ook de honingverkoopkraam der afdeling Dordrecht werd druk door kopers bezocht evenals de stand met imkersartikelen van het Bijenhuis uit Wageningen, waarvoor veel belangstelling was. Vooral bij de grote strokorf, die evenals elk jaar weer in het midden van het marktterrein was opgesteld, was het een drukte van belang. Hier kon men raden naar het aantal cellen in een honing-kamerraam, waarvoor de juiste oplossers — of meest nabijkomende — een aantal bokalen honing als prijzen werd uitgelooft. Bovendien was er voor het publiek een demonstratie-tent, waar de heer Baijens aan de leerlingen van een 7-tal schoolklassen op de hem eigen wijze iets vertelde over het leven der bijen als natuursport en een nuttige en leerzame vrijetijdsbesteding die, mits goed beoefend, geen geld behoeft te kosten! Voor de aanvoerders van bijenvolken werden weer geldprijzen beschikbaar gesteld, nl.: voor de grootste aanvoerder, de van verst komende aanvoerder, voor het beste volk, in kast en voor het beste korfvolk.

Wenken voor juni

1. De volken hebben zich dit jaar vroeg kunnen ontwikkelen. De Carnica darrevolken van het bevruchtungsstation op Schiermonnikoog stonden op koninginnedag (1 mei) op 2 of 3 bakken en er werden op die dag reeds kunstzwermen gemaakt.
2. De meidoorn in onze tuin bloeide op koninginnedag ook al aardig. Dat betekent dus dit jaar: een lange drachtloze periode.
3. Uit de Betuwe zijn de fruitvolken in de eerste week van mei vrijwel allemaal teruggehaald.
4. In mei hebben we zeker allemaal kunstzwermen gemaakt. Hebt u ze flink sterk gemaakt? En maakte u ze vóórdat de volken koninginncellen bouwden? Als er dan toch bruidszwermen kwamen, is dat mogelijk een kwestie van vergeten doppen geweest.
5. De verhuur van volken voor het fruit verliep dit jaar niet zo vlot. De heer Rüger heeft in zijn artikelen in de vorige Groentjes de redenen uiteengezet. We moeten er de aandacht op vestigen, dat de imkers hier en daar bezig zijn hun goede naam bij de fruittelers te verliezen. Er zijn ook dit jaar weer volken geleverd, die ver onder de gestelde eisen bleven. Dat is geen verhuur van bijenvolken, maar bedrog. Kunnen de afdelingen, ter wille van onze reputatie, geen vóórkeuringen houden? De afdeling Renkum heeft, naar we horen, al het voorbeeld gegeven. Ze stuurde een commissie langs de geplaatste volken. Deze commissie deelde de fruittelers schriftelijk mede welke volken onder de maat bevonden waren en ze voegde er bij, dat daar geen betaling voor verschuldigd was. Dat schept de noodzakelijke sfeer van vertrouwen. Ter navolging! Denkt u ook even aan de bedrijfsschade van de fruitteler, die er op rekent volken te krijgen, die 8 ramen bezetten, en die stumpers geleverd krijgt, die maar 3 of 4 ramen bezetten? De imker krijgt geen betaling, goed, maar eigenlijk zou hij moeten bijbetalen omdat hij zich schuldig maakt aan wanprestatie.
6. En nu het werk voor juni. Een maand na het afnemen van de kunstzwermen controleren we de honingvolken. Als we gesloten werksterbroed vinden, is alles in orde.
7. Vindt u géén broed, hang dan een raam met eitjes van de zesramer midden in het hoofdvolk en controleer over een week nog eens. Vindt u dan doppen op dat raam, dan weet u hoe laat het is. Als het u om honing begonnen is, breekt u alle aangezette doppen weg en door middel van de krantemethode verenigt u de zesramer met het hoofdvolk.
8. Bultbroed, dat we in deze tijd vinden, is meestal afkomstig van een onbevrucht gebleven koningin. Vang die er direct uit en verenig de zesramer met het hoofdvolk door middel van de krantemethode.
9. Vergeet vooral de kunstzwermen niet. Als er geen dracht is, moeten ze gevoerd worden. Een imker, die uit pure zuinigheid zijn kunstzwermen niet voert, is in werkelijkheid net zo zuinig als iemand, die een hand vol dubbeltjes in het water smijt.
10. En nu het andere uiterste. Als weer en dracht meewerken, kunnen uw kunstzwermen, mede door de kleine behuizing, zwermplannen krijgen. Dat moeten we hebben! Niet die zwermplannen, maar zulke voortvarende kunstzwermen. We nemen ze tijdig ramen met gesloten broed af en geven die aan de hoofdvolken, mits die van zich zelf óók al gesloten broed hebben. De kunstzwerm krijgt er kunstraat of uitgebouwde raat voor in de plaats.
11. Zeg nu niet (met de kalender in de hand): dat gesloten broed levert op z'n vroegst pas over drie weken vliegbijs. Dat heeft een zekere meneer Rösch 30 jaar geleden verteld. We weten nu al

- acht jaar lang, dat soms een bij van drie dagen oud al haalbij wordt, al is dat natuurlijk geen regel. Dat heeft ene meneer Lindauer aangetoond. Het is wel een gemakkelijke vuistregel: 3 weken van ei tot bij (en dat klopt), drie weken huisbij en drie weken haalbij. Het laatste klopt bijna nooit. Bijen zijn levende wezens en geen machines, die een bepaald aantal toeren lopen.
12. We weten tegenwoordig ook, dat bijen, die weinig of geen broed te verzorgen hebben, véél ouder worden dan de voorgeschreven zes weken. Ze slijten namelijk niet het hardst door het hâlen, maar door het verzorgen van broed. Daarom bestaat uw hoofdvolk een maand na het maken van de kunstzwerm niet uit afgeleefde bijen, zelfs de oudjes zijn nog jong! Deze wetenschap danken we voor- namelijk aan juffrouw Anna Maurizio.
 13. Ik moet het nog even over uw hoofdvolk hebben. Heel dikwijls tref ik in de zomer bijenvolken aan zonder koninginrooster. Nu ben ik helemaal geen voorstander van roosters, maar in de zomer gebruik ik ze altijd. Als de jonge koningin in een hoofdvolk aan de leg is, komt ze in de broedkamer onder een rooster. Boven het rooster komt een honingkamer en als die goed bezet is, komt daar een tweede bovenop.
 14. Wat de vooruitzichten betreft: de linde-imkers hebben in ieder geval goede vooruitzichten, want de omstandigheden voor de ontwikkeling zijn erg gunstig geweest.
 15. Nu moet ik nog iets zeggen over de besputtingen in de Flevopolder. Op woensdag 26 april is een deel van „ons” koolzaad bespoten met thiodaan. Op 27 april waren de volken wéér gesloten, maar 's nachts goot het en overdag regende het. Vrijdag 28 april: thuis regen. Tijdens die regen luisterden we naar de stemmen van de heren Davelaar, Huijbers en Schrijver uit Veenendaal en van Aarst en Kraai uit Wageningen voor de radio. Maar in de polder was het droog en de rest van ons koolzaad werd bespoten. Wat de bijen betreft kunnen we tot onze grote vreugde constateren, dat het thiodaan geen slachtoffers gemaakt heeft. Zelfs niet bij de volken van de afdeling Den Haag, die opzettelijk in het geheel niet gesloten werden, ook niet tijdens de besputtingen. Dat geeft hoop voor een volgend jaar. Maar laten we niet te vroeg juichen. De bijen leven, maar ... zijn de kevers dood?
 16. Het viel ons in de polder op, dat bij harde wind op 2 mei vele standen sterk vervlogen. De bijen van Zwolle-Heino b.v., die in een rechte hoek opgesteld stonden, vervlogen sterk naar het hoekpunt. De grond was daar bezaaid met vliegbijen, vele met stuifmeel aan de pootjes. De voorkanten van de kasten waren daar dicht bezet met bijen. Onze indruk was, dat vervliegen het sterkst voorkwam bij standen, die nog niet goed waren ingevlogen.
 17. Tenslotte de honingprijzen. Veel belangstelling schijnen de afdelingen daar niet voor te hebben, slechts een paar afdelingen voldeden tenminste aan het verzoek van de redactie om hun richtprijzen bekend te maken. De in het Groentje gepubliceerde richtprijzen van een paar afdelingen waren als volgt: koolzaadhoning f 1,25; zomerhoning f 1,35 tot f 1,50; heideslengerhoning f 1,75 tot f 2,— per bokaal of pot plus statiegeld. Nu het Landbouwschap de suikerprijs verlaagd heeft, moeten we als imkers ons best doen om de honingprijzen te verhogen. Ga in ieder geval niet onder de genoemde prijzen, maar trek ze waar dat mogelijk is wat op. Onderbied uw collega's niet. Tot de volgende maand.

Een aantal jaren reeds kent men in het Zuidhollands glas-district gemeentelijke verordeningen, volgens welke het houden van bijen gedurende een bepaalde tijd van het jaar is verboden. Deze verordeningen zijn ingesteld met het doel te voorkomen dat de komkommers, die in het betreffende gebied worden geteeld, tengevolge van de bestuiving door bijen, zgn. zaadkoppen zouden vormen. Met zaadkoppen bedoelt men komkommers die aan het uiteinde een verdikking hebben. Deze zaadkoppen worden geveild als afwijkende komkommers en brengen belangrijk minder op dan normale komkommers.

Wij schrijven hierover, omdat de laatste jaren ook in gemeenten waar fruitteeltbedrijven voorkomen, door komkommertelers wordt gestreefd naar het instellen van verordeningen, zoals hierboven is vermeld.

De consequentie van het instellen van een dergelijke verordening is dat deze fruitteeltbedrijven worden hun bijen over een periode van bijvoorbeeld 1 juni tot 30 september naar elders over te brengen.

De praktijk heeft uitgewezen dat een dergelijke maatregel ertoe leidt dat de fruitteeler na enige jaren zijn bijen afschaft en voor zijn bedrijf is aangewezen op het huren van bijen.

De invloed van de bijen op de komkommerteelt

Het bovenstaande zou de indruk geven alsof vaststaat dat de bijen nadeel berokkenen aan de komkommerteelt, maar dit schijnt toch niet geheel vast te staan.

Was dit zeker het geval dan zou de Directeur van de tuinbouw in 1954 geen commissie hebben ingesteld met de opdracht om een wetenschappelijk verantwoord onderzoek in te stellen naar de vraag of, en zo ja in welke mate het houden van bijen een rol speelt bij de vorming van zaadkomkommers. Deze commissie heeft in 1960 haar rapport gepubliceerd. Het is zestig bladzijden dik geworden. Er staat dus veel in, maar het ontbreekt aan positieve conclusies. Het is een rapport waarmee men alle kanten uit kan.

Het is niet de bedoeling het hier in zijn geheel te bespreken. Wij vermelden slechts dat volgens het rapport de bestuiving van komkommers niet alleen gebeurt door de gewone honingbij, maar ook en in dezelfde mate door alleen-levende bijen en hommels. Een bijenverordening zou dus wel de honingbij van de komkommerbloemen verwijderd houden, maar niet de solitaire bijen en de hommels.

Opbrengstcijfers.

Opbrengstcijfers over wel en niet bestoven gewassen geeft het rapport

heel weinig, en die opbrengstproeven die worden vermeld geven een merkwaardig beeld.

In een proef, gehouden in Breda, waarbij de opbrengsten worden vergeleken van komkommers „door insecten bestoven”, „onbestoven” en „met de hand bestoven”, geven deze een opbrengst van normale komkommers van respectievelijk 90 stuks, 81 stuks en 122 stuks. Bovendien kwam er zowel bij de groep „door insecten bestoven” als in de groep „met de hand bestoven” 23 zaadkoppen voor. Hieruit zou dus blijken dat insectenbestuiving leidt tot een aanzienlijke verhoging van de opbrengst, doch een gedeelte van deze meerdere opbrengst bestaat uit zaadkoppen. Hetzelfde beeld geeft een proef, genomen in Pijnacker. Hierbij werd een rij komkommers afgeschermd met gaas. Zes rijen werden niet met gaas afgeschermd en konden dus vrij bestoven worden. Wij zien nu dat de met gaas afgeschermd rij een opbrengst geeft van 299 goede komkommers, alsmede van 18 zaadkoppen, terwijl de niet afgeschermd rijen gemiddeld per rij een opbrengst geven van 642 goede komkommers, alsmede van 466 zaadkoppen. Ook hier dus weer een aanzienlijke grotere opbrengst bij bestuiving, waarbij een gedeelte van de grotere opbrengst uit zaadkoppen bestaat. Het lezen van het bovengenoemde rapport heeft ons dan ook niet de overtuiging kunnen geven dat bijen schadelijk zijn voor de komkommerteelt.

Verder worden in het rapport nog de resultaten vermeld van vele waarnemingen, waaruit blijkt dat procentueel het aantal zaadkoppen sterk toeneemt nadat insecten het gewas hebben bezocht. Exacte opbrengstcijfers worden daarbij echter niet vermeld.

Van betekenis bij de vorming van de zaadkoppen schijnt (en dat wordt ook in het rapport vermeld) de fysiologische toestand van het ge-

was. De temperatuur en de daglengte kunnen in de zomermaanden zodanig zijn dat minder vrouwelijke bloemen worden gevormd, terwijl onder invloed van de lage temperatuur in de herfst juist het parthenocarp uitgroeien van de bloem wordt tegengegaan waardoor de vorming van zaadkoppen wordt bevorderd.

Hiertegenover staat dat vaak geconstateerd is dat bestuiving van komkommers door insecten niet leidt tot vorming van zaadkoppen. Wij kregen dan ook na het lezen van het rapport de indruk dat er geen positieve oplossing is gevonden ten aanzien van de vraag op welke wijze de vorming van zaadkoppen tot stand komt.

Het fruitbedrijf en de bijen

Het bovenstaande is dus wel een zwakke basis om het vormen van een verordening te bepleiten. Niettemin hebben tot nu toe sommige komkommertelers hiertoe een poging gedaan.

Deze verordeningen berokkenen belangrijke schade aan de fruitteeltbedrijven. De bijen zijn onontbeerlijk voor de bestuiving en dus voor de totstandkoming van een goede fruitoogst.

Weliswaar treedt bij vruchtbomen mogelijk enige windbestuiving op en zorgen ook wilde insecten voor bestuiving, maar voor een in alle opzichten goede bestuiving is de aanwezigheid van bijen onontbeerlijk. Het is zelfs zo, dat in bepaalde jaren bijvoorbeeld met een vroeg voorjaar waarin er geen wilde insecten zijn, of met een late en korte bloeiperiode, de vruchtzetting in de fruitteelt en dus de vorming van een oogst nagenoeg geheel afhankelijk is van de aanwezigheid van bijen. Vele fruitteelers hebben met dit doel een eigen bijenstand.

Bij een eventuele totstandkoming van een verordening wil men dus deze fruitteelers dwingen één van de onderdelen van hun fruitteeltbedrijf af te schaffen, of de bijen van 1 juni tot 30 september elders over te brengen.

Voor fruitteelers is verplaatsing van hun bijen naar elders niet mogelijk. Bij plaatsing van de volken op zekere afstand van hun huis kunnen zij de bijen geen goede verzorging geven. De fruitteeltbijenhouder heeft bovendien in de zo drukke periode tussen 1 juni en 30 september geen tijd om de bijen die elders zijn, regelmatig te verzorgen. Het is trouwens de vraag of men zal slagen een goede plaats voor de bijen te

vinden, temeer omdat men, vooral in het westen van het land, in vele gemeenten komkommerbedrijven vindt.

Huur van bijenvolken, dat hebben de laatste jaren geleerd, is vaak moeilijk. De fruitteler die zeker wil zijn dat tijdens de bloei bijen in zijn boomgaard zijn, zal zelf bijen moeten houden.

Geen verordeningen

Tot nu toe is het mogelijk gebleken om in praktisch alle gemeenten waar fruitteeltbedrijven voorkomen te verhinderen dat er een bijenverordening werd aangenomen. Wij achten het instellen van verordeningen, waarbij maatregelen

worden genomen in het vermeende belang van een bepaalde groep, welke maatregelen de goede bedrijfsuitvoering van een andere groep verhinderen, niet juist.

Naar onze mening dienen de komkommertelers de maatregelen in eigen bedrijf te nemen.

Indien de komkommertelers menen schade te hebben van de bestuiving van insecten, dan kunnen zij hun gewas afschermen met behulp van nylongaas. Bij opstaand glas is dit meestal goed mogelijk; bij plat glas geeft het moeilijkheden, maar lijkt het ons niet onmogelijk. Alleen gaas zorgt er voor dat niet alleen de honingbijen, maar ook andere bijen en hommels het gewas niet kunnen

bereiken. Mocht door de aard der bedrijven afscherming met nylongaas niet mogelijk blijken te zijn, dan dient de voorkeur te worden gegeven aan een vrijwillige regeling tussen komkommerekwekers en imkers, en wel zodanig dat de komkommerekwekers een vergoeding geven aan die bijenhouders die hun volken gedurende een bepaalde periode elders neerzetten. De verwachting is echter dat dit probleem binnen drie à vier jaren tot het verleden zal behoren. Immers met het kweken van komkommerrassen, die uitsluitend of praktisch uitsluitend vrouwelijke bloemen hebben, is men al ver gevorderd.

(Fruittelt 1961 blz. 510)

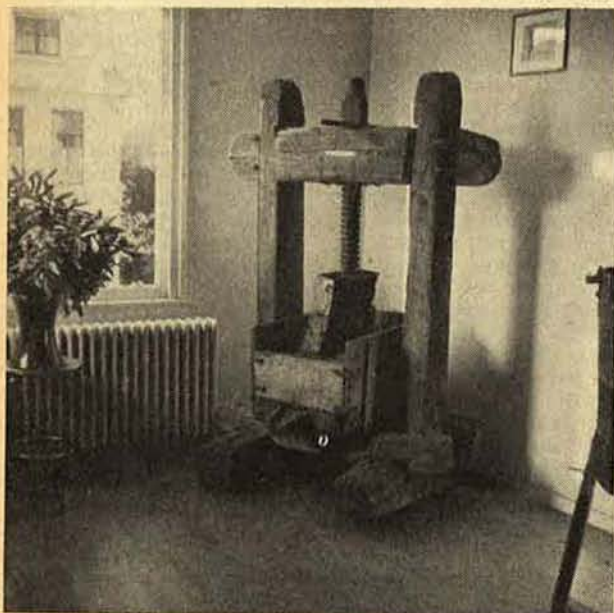
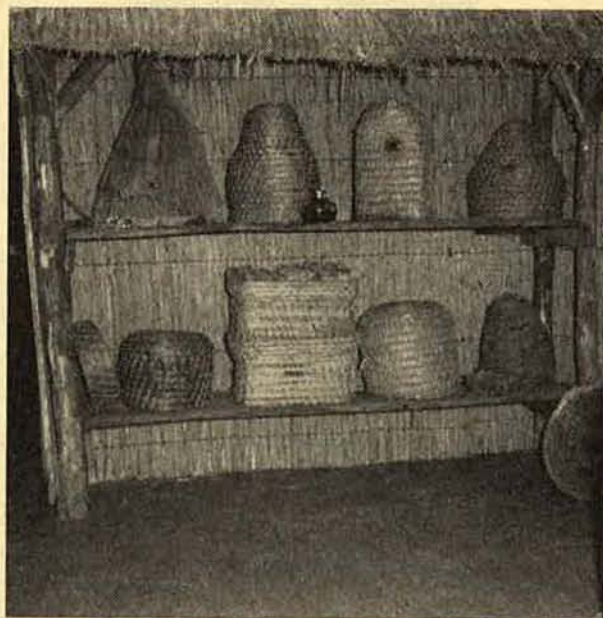
„In en om het Iemenschoer”

Onder deze titel organiseerde de afd. Enschede van 15 tot en met 30 april een tentoonstelling.

Voorafgegaan door de sprekers Dr. H. A. Zwijnenberg namens de Natuur Hist. Museum Ver. en Dhr. Schutte namens de afd. Enschede opende de heer J. de Ruiter als Hoofd der afd. Research van het Paedagogisch Centrum de tentoonstelling, waarna door de talrijke genodigden een rondgang werd gemaakt.

Het Nat. Hist. Museum had ons hiervoor enige lokalen beschikbaar gesteld, terwijl ook verder hiervan veel medewerking werd ondervonden, in het bijzonder van de Dir. de heer G. M. Roeding en zijn assistenten. Veel werk moest door de T.T. commissie o.l.v. de heer Schutte verzet worden, vooral wat het verzamelen van oude imkersmaterialen betrof, waarin men vaak wonderwel slaagde. Het pronkstuk van dit laatste onderdeel vormde een waspers van ca. 200 jaar oud, inmiddels door de eigenaars, de fam. Goolkate aan het museum geschonken.

Het Bijenhuis stelde de moderne imkersgereedschappen beschikbaar, terwijl ook hiervan alle mogelijke medewerking verkregen werd.

Van ver buiten de afdeling ontvingen we allerlei attributen o.a. een radiale slinger, wasbroden- en figuren, van de heer Atze Dijkstra, een serie waskaarsen in kandelaars, van de kaarsentrekkerij „Immenlicht” van Mej. Betsy Rudersdorff.

Inmiddels waren ook de 2 door ons vervaardigde leskoffers gereedgekomen, welke op de Tentoonstelling reeds zeer goede diensten bewezen hebben.

Deze koffers zijn constant voor de scholen beschikbaar, om door het onderwijzend personeel bij het lesgeven gebruikt te worden.

Op sommige dagen, was het zo druk, vooral van onderwijzers met hun leerlingen, dat niet meer dan een half uur per groep uitgetrokken kon worden.

Het feit dat de T.T. door niet minder dan 4263 personen bezocht werd is een bewijs dat er voor onze liefhebberij beslist wel belangstelling bestaat, mits we ZELF maar actief zijn, en NIET denken dat het allemaal wel van zelf zal gaan.

Diverse leden en bestuursleden hebben zich verdienstelijk gemaakt bij de rondleidingen.

Kortom er is hier een flink stuk propaganda gemaakt, waaraan we ongetwijfeld nieuwe leden zullen overhouden. Tenslotte is een woord van dank aan de T.T. commissie wel op zijn plaats, voor de wijze waarop men alles georganiseerd had.

L. ASCHERMAN.

Het voeren van suiker in de moderne imkerij is zonder twijfel een kwalijke zaak, maar iets wat onvermijdelijk is, ten minste in alle landen met zo'n onbestendig klimaat als Engeland. Dientengevolge is een aangepaste inrichting voor het klaarmaken van de suikerstroop en het voeren een belangrijke technische aangelegenheid voor het imkersbedrijf.

Honingkamers — Vernieuwing van de ratenbouw

Medio mei, tegen de tijd dat de appels bloeien, krijgen onze honingvolken de eerste honingkamer²⁰⁾ dus al voor dat zij het volle aantal ramen in de broedkamer hebben. Als we zouden wachten met het geven van een honingkamer, totdat ze alle 12 broedkamerramen nodig hebben, zouden ze nog voor het einde van mei zwermneigingen hebben. Geeft men daarentegen de honingkamer, zodra de volken negen broedramen bezetten, dan gaat de verdere ontwikkeling zonder onderbreking door. Wij gebruiken staafkoninginneroosters van bijzondere sterke constructie. Vele jaren geleden gebruikten wij geen koninginneroosters, maar het bleek dat de nadelen groter waren dan de voordelen welke daardoor werden behaald.

Vernieuwing van de ratenbouw. Zoals reeds vermeld, moet ieder volk jaarlijks ten minste drie kunstraten in de broedkamer uitbouwen²¹⁾. De eerste honingkamer wordt zo mogelijk van enige uitgebouwde raten voorzien, maar verder wordt uitsluitend kunstraat gegeven. Onze volken moeten uit noodzaak ieder jaar veel bouwen²²⁾.

Ik beschouw de periodieke vernieuwing van de ratenbouw als een onontbeerlijke voorzorgsmaatregel ter voorkoming van bijenziekten. In feite weten wij, dat het met succes bestrijden van ziekten van het broed zowel als van *Nosema* slechts op deze wijze mogelijk is. Het ideaal is ongetwijfeld om de raten in een periode van vier jaar geheel te vernieuwen, wat door mij vroeger ook is toegepast. Zo gauw als de honingvolken hun grootste sterkte hebben bereikt, dus tegen het einde van juni en kort voor de hoofddracht, werden ieder jaar 80 volken overgebracht in gedisinfecteerde kasten, voorzien van kunstraat. Een week later kregen ze een honingkamer. Het broed met een voldoende aantal bijen werd intussen op enige afstand ondergebracht en zodra het uitgelopen was, aan de honingvolken teruggegeven. De opbrengst van de witte klaver werd hierdoor niet merkbaar beïnvloed. Dit was wel het geval met de heide en wel in die mate, dat de totale vernieuwing van de bouw in ons geval, ondanks andere voordelen, oneconomisch bleek te zijn. Daardoor werden wij tot het reeds genoemde compromis gedwongen. De oudste drie raten komen einde juli aan de buitenkant van het broednest. Twee daarvan worden voor de reis naar de heide verwijderd en de derde het volgende voorjaar. De ingreep en het overhangen van broedramen einde juni, wat voor deze wijze van vernieuwing van de raten noodzakelijk is, heeft dikwijls ongewenste gevolgen. Het weghangen van de oude raten en de verwarring, die daardoor ontstaat, veroorzaken dikwijls het stokken van de ontwikkeling en geven aanleiding tot zwermen.

De controle van de honingvolken

Onze methodiek eist een scherpe controle van de honingvolken gedurende de tijd dat deze zich moeten ontwikkelen en gedurende de zwermtijd. Van het einde van maart af tot het einde van juni mogen niet meer dan 14 dagen voorbijgaan, zonder dat de volken gecontroleerd zijn. Ik heb dus, wat de ontwikkeling betreft, steeds de vinger aan de pols. Deze periodieke controle geschiedt in hoofdzaak om de kwaliteit van de koninginnen vast te stellen. Als een koningin niet aan onze eisen voldoet, wordt zij direct zonder meer door een andere vervangen. In de zwermtijd worden de volken eens in de acht dagen nagekeken. Van het einde van juli af, na het wegnemen van de twee oude broedraten, worden de volken niet meer nagezien tot aan de laatste controle na het voeren van de wintervoorraad tegen einde september. Buiten de zwermtijd vraagt een controle slechts enkele minuten. Een blik op de eerste twee of drie broedramen verschaft ons in de meeste gevallen de nodige gegevens.

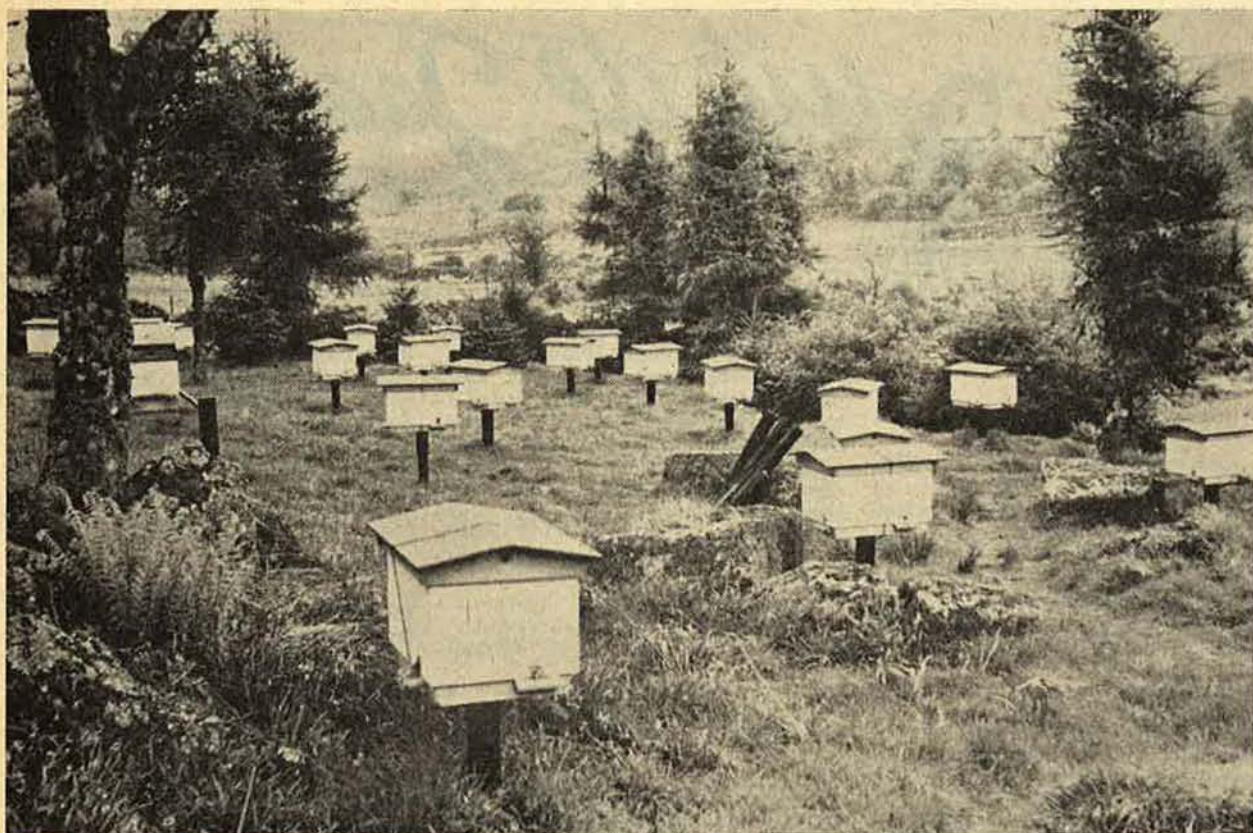
Het verhinderen van het zwermen

Tegen het einde van juni bereiken onze volken hun grootste sterkte en daarmee het tijdstip, waarin de eerste voortekenen van zwermneigingen zichtbaar worden. De tijd van het grootste zwermgevaar beperkt zich tot de periode tussen 5 en 20 juli. Vroeger, toen wij nog met de inlandse bij en een broedkamer van de Engelse verenigingsmaat imkerden, waren zwermen in april helemaal geen zeldzaamheid. Mei was destijds de belangrijkste zwermmaand. Met de invoering van de Italiaanse bij en het gebruiken van twee broedkamers per volk schoof de zwermtijd op naar einde juni²³⁾. Zwermbijenteelt (korfteelt) en het opzetten van zwermen komt tegenwoordig in Engeland niet meer voor — alleen zwermverhinderend. Het zwermen is zonder twijfel het grote probleem — de steen des aanstoots — voor de moderne imker en in het bijzonder voor de grootimker, met bijenstanden, verspreid over afstanden van vele mijlen. Zoals de bedrijfsmethode kennelijk het stokpaardje van de Duitse (en van de Nederlandse) imker is, is de zwermverhinderingsmethode, waarvan er legio zijn, dat van de Engelse imker. Maar ook hier is in de loop van de jaren langzaam een stilte ingetreden. De golven van ideeën zijn gaan liggen, kapot geslagen op de klippen van de praktijk en de ervaring.

Er bestaat maar één veilige methode van zwermverhinderend, het wegnemen van de koningin zodra de eerste tekenen van het zwermen worden opgemerkt. Dat was ook de methode, die ik zonder onderscheid aanwendde toen ik nog met de Engelse verenigingsmaat werkte en die ik nu nog in noodgevallen gebruik. De methode heeft vele voordelen, die uit een oogpunt van economie de moeite waard zijn. En als het niet om onze late dracht ging, zou ik dit middel bepaald nog in beperkte mate aanwenden.

Zoals reeds gezegd, worden de eerste zwermtekenen waarneembaar tegen het einde van juni, dus tegen het begin van de hoofddracht. Als op dat tijdstip de koningin weggenomen wordt en ik het volk 10 dagen moerloos laat, daarna alle koninginnedoppen uitbrek en vervolgens een jonge bevruchte koningin invoer, bespaar ik mij oneindig veel werk en moeite — en wat nog belangrijker is, ik krijg een veel hogere opbrengst van de witte klaver, dan anders het geval was. Nadat de jonge koningin aangenomen is en zodra er open broed is, stort het hele volk zich op de dracht en werkt met een energie, die men anders slechts van een zwerm te zien krijgt.

Deze methode van zwermverhinderend heeft bovendien nog andere belangrijke voordelen. De bijna twee weken durende onderbreking van de broedaanzet en dus ook in het uitlopen van de daarop volgende nakomelingschap heeft een essentiële invloed, zowel op het voorkómen als het bedwingen van broedziekten — met uitzondering van het Amerikaanse vuilbroed — en niet in de laatste plaats op de ziekten van de

Zo staan de bevruchtungskastjes opgesteld

(Foto Ir. J. Mommsers)

volwassen bijen. Deze onderbreking bewerkt verder een belangrijke vermindering van de volkssterkte, direct na het einde van de dracht, dus op een tijdstip, dat een te groot volk beslist een nadeel is. Een volk, zo behandeld en in deze toestand, gaat de winter in met uitsluitend jonge bijen en het is werkelijk verbazingwekkend met welk een vaart een dergelijk volk zich in het voorjaar ontwikkelt in vergelijking met die, die niet op deze wijze zijn behandeld. Zoals reeds werd vastgesteld: Met dit systeem behoeft men zich niet af te vragen: Lukt het of lukt het niet? De voordelen, als het alleen maar om een dracht op de witte klaver gaat, zijn onovertroffen. Deze methode van zwermverhinderend heeft echter in ons geval een zeer wezenlijk nadeel. De volkssterkte die wij op de heide absoluut moeten hebben, is in augustus niet aanwezig — alleen al door de onderbreking van twee weken in de broedaanzet op het beslissende ogenblik en bovendien omdat een pas bevruchte moer nooit zo goed legt als een van het vorige jaar. Het is duidelijk, dat ons geen andere keus overbleef dan om het zwermen op andere wijze te verhinderen, met een methode die ons een zo groot mogelijke sterkte in augustus op de heide waarborgt.

Klaarblijkelijk komt slechts één methode in aanmerking, een die echter veel werk geeft en beslist niet de ideale oplossing voor dit probleem geeft, namelijk een wekelijkse controle van alle volken gedurende de zwermtijd en het uitbreken van elke moercel, die wordt aangetroffen. Nu is dit ook weer niet zo'n werk als men op het eerste gezicht zou denken. De controle moet toch worden gehouden, nu echter met kortere tussenpozen. Een blik in de broedkamer op het eerste paar ramen is voldoende om vast te stellen, dat alles in orde is. Als er zwermtekenen zijn, moeten alle moerdoppen worden verwijderd. Legt de koningin nog goed, dan bestaat er een goede kans, dat de volgende keer geen doppen meer worden aangetroffen, wat dan ook heel dikwijls het geval is. Als bij de volgende controle echter toch weer koninginncellen aanwezig

zijn, wordt dezelfde operatie herhaald, totdat het volk over zijn zwermneiging heen is. Af en toe gaat een moer verloren, welke wordt vervangen. Deze volken zijn voor heide hoegenaamd niet meer van betekenis. Hun aantal is echter nimmer groot en het is niet altijd te vermijden. Ik had eigenlijk al eerder moeten zeggen, dat door ons nooit een moer wordt gegeven, die niet geknipt is. Dit verhindert het zwermen niet, maar de zwerm kan er niet vandoor gaan, hij moet zonder koningin terug komen. Het knippen van een vleugel bespaart ons het verlies van veel zwermen en tegelijk het gevaar, de moeite en het werk, verbonden aan het scheppen van de zwermen. Ik weet wat dat betekent, er staan veel bomen in onze omgeving. Schade of nadeel, ontstaan door het knippen van een vleugel, heb ik in 40 jaar nog nooit geconstateerd. Een grootimker met veel verspreide standen zou zonder deze eenvoudige voorzorgsmaatregel nauwelijks met kans op succes kunnen imkeren. Het knippen van de moer wordt bij ons als vanzelfsprekend aanvaard (24).

(wordt vervolgd)

20) Denkt u er aan, dat hier geen voorjaarsdracht is. Er wordt alleen nog gewerkt aan het op sterkte brengen van het volk. Onze fruit- en koolzaadreizigers kunnen hieraan dus geen voorbeeld nemen, moeten een andere werkwijze volgen en veel eerder honingruimte geven. Het principe, dat niet met het geven van een honingkamer mag worden gewacht totdat ruimtegebrek dit dwingend noodzakelijk maakt, is echter zeer belangrijk. Dit is een fout, die beslist de zwermneiging zeer in de hand werkt.

21) Zie omtrent goed uitgebouwde broedramen en hoe deze te verkrijgen het maartnummer 1961.

22) De heidehoning wordt in de Buckfast Abbey geperst. Na een goed heidejaar gaan dus bijna alle honingraten verloren.

23) Voordat ik overwinterde op een broed- en een honingkamer, heb ik een aantal jaren gewerkt met dubbele broedkamers. Gevolg was, dat sommige volken einde juni, begin juli zodanig in zwermstemming kwamen, dat de zomeroogst, die dan voor mij op z'n hoogste punt was, verloren ging.

24) Kijkt u ook nog eens even na wat hierover is gezegd op pag. 9 van het januarinummer 1960 en in het julinummer van 1953 in de Rubriek voor Gevorderden.

uit de Jaagkiepers

Phacelia Tanacetifolia

In een radio-uitzending: Mededelingen voor land- en tuinbouw over zaadvorming bij de komkommerteelt raadde de spreker de komkommertelers aan, teneinde het bevliegen door bijen te voorkomen, een veldje met Phacelia naast de komkommers te zaaien. Dit nectar-rijke gewas zou de bijen van de komkommers weghouden.

Over Phacelia wordt in de buitenlandse vakbladen nogal eens geschreven, het wordt ook als veevoeder aangeraden. Terzake enige aanhalingen: Pellet, de bekende Amerikaanse honingplant-deskundige schrijft in zijn boek: American Honey plants:

De in Europa geteelde Phacelia tanacetifolia is letterlijk bedekt met bloemen van 's morgens tot 's avonds. Deze soort werd in Europa ingevoerd vanuit Californië in 1832 en kreeg zijn naam door de gelijkenis van zijn bladeren met die van de reinvaren (Boerenwormkruid-tanacetifolia is wormkruidbladig). Het wordt in Europa geteeld als een bijenplant voor de nectar en het is de enige soort, die een belangrijke hoeveelheid ervan opbrengt.

In de Imkerfreund 1955-6 vinden wij een paar artikelen. Volgens de rubriek: Wir halten Umschau is Phacelia voor de imkers een sympathieke plant, daar hij een langdurige en rijke nectarbron is. Het zou mooi zijn als deze plant door de boeren meer als voergewas werd uitgezaaid. In 1954 werd volgens de Leipziger Bienenzeitung 1955-2 aan de afdeling Bijen- en Zijderupsteelt van de Humboldt Universiteit te Berlijn een proef genomen. Ook nadat de Phacelia 4 weken gebloeid had, werd de plant door koeien, schapen en varkens nog goed gegeten en dat nog liever dan „overrijpe“ luzerne.

Phacelia-stro is rijk aan voedingsstoffen, maar moet eerst gehakt en met ander voer gemengd, gegeven worden. Het eindresultaat van de proef was: Phacelia is een bruikbaar voergewas.

In het maartnummer van de Leipziger deelt Josef Matt Apolda mede, dat het vetgehalte van de melk van 3,2 pct. bij klavervoedsel, steeg tot 4.1 en 4.2 pct. als de koeien Phacelia als bij-voer kregen. Hij schat de ho-

ningopbrengst van Phacelia op het drievoudige van de zomer-raap.

Uit het tweede artikel:

Een boerenzoon, tevens imker had als proef Phacelia (Büschelschön) met klaversoorten uitgezaaid. Deze proef is waard nader omschreven te worden daar het blijkt, dat de landbouwer hiervan geen schade ondervond, hij kon tevens zaad winnen voor het volgende jaar en had een goede bijenweide. Op 21 mei 1954 werd op ¼ „Tagwerk“ (1 Tagwerk is ½ ha) het volgende mengsel uitgezaaid:

1 pond Phacelia, 3 pond „Hornschoten“ klaver, 3 pond gele klaver (honingklaver?) en 2 pond Zweedse klaver.

Als bemesting werd gegeven 40 pond kalkammonsalpeter, 80 pond superfosfaat en 50 pond kalizout 40 pct.

Aan groenvoer werd in juli plm. 11.000 kg. Phacelia geoogst. Aan tweede snede in oktober plm. 4.000 kg klavergroen (Zweedse en gele klaver met wat Hornschoten), terwijl men in het voorjaar nog op een snede van de klaversoorten kon rekenen. Na omploegen hierna wilde men mais voor voer-doeleinden verbouwen.

In juli werden 90 m2 niet afgemaaid en men liet het zaad rijpen, de opbrengst was 3,5 pond, dit is weinig door het slechte weer en kan zeker hoger worden. Het voordeel voor de boer is, dat hij 3 sneden met één uitzaai krijgt en de grond door de klaver beter wordt, verder heeft hij bijgedragen tot verbetering van de bijenweide. Andere imkerende boeren werd aangeraden ook eens een proef te nemen. Tenslotte een aan-

haling uit het Russische boek van N. Ioërliche: De medische eigenschappen van bijenhoning en bijengif.

De honing van Phacelia is helder of licht met een uitgezochte geur en zeer fijne smaak. Het is één van de beste tafelhoningen, zeer gezocht door de verbruikers. Hij komt van de blauwe bloemen van de Phacelia, rijk aan nectars. De opbrengst aan honing van de Phacelia kan 500 kg per ha zijn en zelfs 1.000 kg in het zuiden van de Sovjet-republieken.

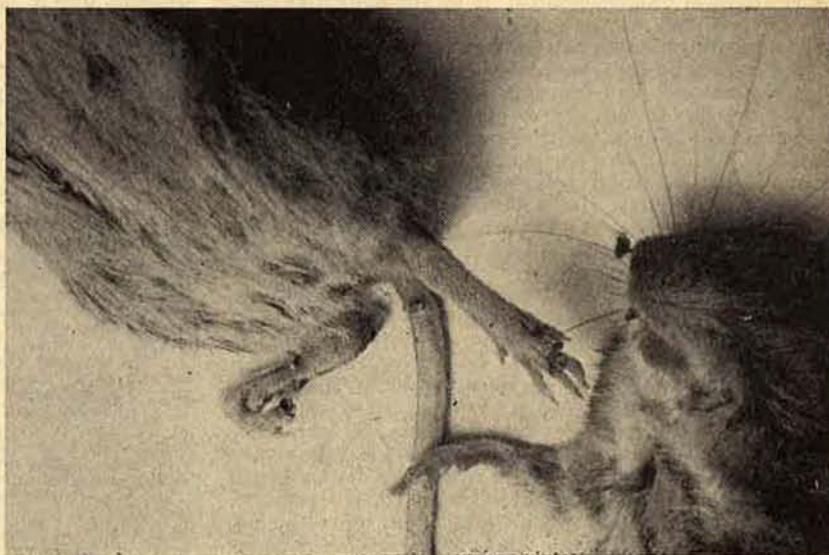
Beschuithoning

Hebt u wel eens hiervan gehoord? In het hierboven genoemde boek van Ioërliche, waarin veel opmerkelijke dingen staan, kwam één Nederlandse uitdrukking voor, n.l. Beschuithoning. Deze zou in Holland worden gemaakt en daar zeer gewaardeerd worden. Bij analyse bestond de samenstelling uit 30 pct. margarine, 29 pct. rietsuiker, 4 pct. glucose, 7 pct. dextrine, 29 pct. water 0,5 pct. soda en 0,5 pct. zand en houtdeeltjes. Vermoedelijk wordt hiermede een grondstof voor het beschuit maken bedoeld.

Steriliteit in de bijenwoning

Van onze redacteur kreeg ik bijgaande foto van twee muisjes, die een bijenkast waren binnengeslopen maar door de bijen waren gedood. De angels zijn duidelijk te zien. In dit geval vond de invasie vermoedelijk plaats voor dat de bijen de wintertros gevormd hadden. Zo'n originele foto geeft stof tot nadenken.

Een welbekend radio-spreker be-
weerde onlangs dat er in de natuur

vrede en harmonie heerst. De beide slachtoffers waren met roofzuchtige bedoelingen de kast binnengedrongen, zij vonden er de bijen paraat en hun dood.

Lezers, helpt uw bijen door in het najaar het vliegkat doeltreffend te verkleinen. De kadavers van de muizen kunnen de bijen niet verwijderen en toch veroorzaken deze geen nadelige gevolgen in het bijenvolk, zij veranderen in mummies, hebben soms het haar verloren. Hoe komt dat? Men schrijft het toe aan het bestrijken met propolis.

Van een bijenhouder met één volk was dit in een voorjaar dood gegaan. De bijen vliegen niet meer, zei hij en liet de kast staan zonder er iets aan te doen.

Hij had het geluk een zwerm te scheppen en deed deze in de kast met dode bijen. Elke imker zou verwachten dat de bijen de hun geboden kast zonder meer zouden verlaten, maar dat deden zij niet en het volk ontwikkelde zich goed.

Later, bij het uit elkander nemen van het volk lag er nog een hoop dode bijen op de bodemplank. Ook hier waren de lijkjes niet tot ontbinding overgegaan en weer de vraag: hoe komt dat? Een mogelijke oplossing vond ik in La Revue Française d'Apiculture 1961-3, waarin een lezing was opgenomen, die Dr. P. Lavie in november 1960 op een congres te Parijs had gehouden. Het ging over antibiotische stoffen in het bijenvolk. Het begin was als volgt:

Als wij een kast openen is het opmerkelijk de netheid te zien, die daar heerst. Alles is er volkomen in orde en als het volk niet door een ziekte is getroffen, is de sterilisatie bijna volkomen. In de door de bijen in gebruik zijnde gedeelten treft men bijna nooit beschimmelde of in staat van ontbinding verkerende stoffen. Toch worden belangrijke hoeveelheden verschillende materiaal als nectar, stuifmeel, water en propolis in de kast opgeslagen. Deze stoffen, die van buiten komen, zijn dikwijls met bacteriën schimmels en gistsporen bezaaid. Aan de andere kant is het micro-klimaat van de kast uitstekend geschikt voor de ontwikkeling van deze micro-organismen, dank zij de temperatuur, vochtigheidsgraad en voortdurende duisternis. Tenslotte moet de op-

eenhoping van wezens de overbrenging en verspreiding der microben gemakkelijk maken.

Hoewel de bijen alle ongerechtigheden uit hun kasten wegvoeren en soms zelfs heel ver, kan dit niet alleen voldoende zijn.

Uit onderzoekingen is gebleken, dat de bijen, ook de koningin maar niet de darren een stof afscheiden, die bacterie-dodend is. Men heeft extract gemaakt van hele bijen waarmee men de ontwikkeling van 30 bronnen van bacteriën kon verhinderen. Deze stof bevindt zich aan de buitenkant der bijen en kan door een eenvoudige afwassing met koude alcohol verzameld worden. Het meeste is bij de kop aanwezig en bij het achterlijf het minst.

De gift-afscheiding heeft hiermede niets te maken. De klieren in de keelholten bevatten veel van die stof en wordt van hieruit over het gehele lichaam verspreid. Bij eitjes, larven en poppen wordt deze stof niet aangetroffen. De afscheiding begint bij de geboorte, neemt daarna snel toe en is op de tweede dag al aanzienlijk. De produktie regelt zich naar de werkzaamheden volgens de leeftijd. De maximum afscheiding vindt men bij bijen van 8 tot 10 dagen, na de 12e dag neemt deze snel af, bij heel oude bijen heeft de stof bijna geen waarde meer.

De afscheiding is bij de 3 in Frankrijk gehouden bijenrassen (Zwarte, Italiaanse en Kaukasiërs) gelijk, ook de streek is van geen invloed, wel heeft men bij volken, (ook op dezelfde stand) verschil in hoeveelheid gevonden.

In de zomer is de meeste stof aanwezig, in de winter een minimum. Onderzoekingen hebben aangetoond dat het verwerken van stuifmeel door de bijen de afscheiding doet toenemen; een gebrek aan stuifmeel is dus ziekte bevorderend.

Proeven hebben aangetoond dat er in een bijenkast twee groepen van anti-biotische stoffen zijn, n.l. één groep gevonden in propolis, was en honing en de andere in koninklijk voedsel, stuifmeel en bijen.

Nogmaals de pad

Voor het geval dat een lezer ook eens een pad voor zijn bijenstal op de bijenjacht ziet en niet op zo'n laakbare manier als aan Jékavé wordt verweten, deze vijand wil ver-

wijderen, kan hij misschien met het volgende zijn voordeel doen.

Een Engels imker vond in een boek: Beekeeping by the Times Bee Master, verschenen in 1864 onder het hoofdstuk bijenvijanden een zekere weg om padden kwijt te raken:

De enige weg om deze wrede vernietiger kwijt te raken is uw kasten spoedig na zonsopgang of een uur voor zonsondergang te bezoeken en de pad vindend op zijn slechte wachtpost, pak hem bij een achterpoot en gooi hem dan zo ver mogelijk over uw heg (dat is de laakbare manier).

Maar als de bijenhouder een dame is, laat zij dan haar snuifdoos vol sterke snuif op de pad uitstrooien en deze zal zich wel bedenken eer hij op zijn oude plekje terugkeert (Beeecraft 1961-3).

Bewaren van raten

Een duitse imkeres geeft in Die Biene 1961-3 een goede raad aan bijenhouders, die geen ratenkast bezitten. Zij plaatst 36 ramen in een cellofaan zak, zo, dat de ramen elkander niet raken, op de ramen komen (ook in de zak) 2 schaaltes met ijsazijn, waarna de zak luchtdicht wordt gesloten.

Salvador Dali over de bijen

De beroemde, maar ons ook vreemd aandoende, schilder Salvador Dali, die zowel de rhinoceros als de mug vereert, bevond zich eens aan de rand van een visvijver in Californië, toen een bij om hem zoemde. Iemand kwam met een bestuiver aanlopen en doodde de bij. Dali was ontroostbaar. Het is een misdaad, riep hij, zo'n dier te doden, het is het symbool van de bewegelijkheid, van het leven en van het onverwachte. (Gazette Apicole 1961-3).

Zwerm-humor

Tenslotte, het is toch weer zwerm-tijd, een tekening van Prof. Leitgeb uit de Deutsche Bienenwirtschaft 1960-6. In het gedicht zegt hij, dat de voorkeur van een zwerm om rond een telegraafpaal te gaan zitten, moeilijkheden meebrengt, maar een zwerm, die zich op het standbeeld van een godin zet, brengt de imker in verlegenheid.

Jékavé

[UN]
Das hysterische Verlangen,
nackte Telegraphenstrangen
anzuschwärmen, ist wohl zweifellose
eine bienenvölkische Psychose.
Reizender ist jedenfalls
das Gelände unterm Hals
einer Göttin zum Verschnaufen
für verirrt Bienenhaufen;
aber sie beratzufügen
macht den Imker scheint's verlegen.

Bild u. Text: Prof. Leitgeb, Innsbruck

Ontwikkelingsdagen

op Ambrosiushoeve

Op 7 en 8 april werden door de rijksbijenteeltconsulent ontwikkelingsdagen georganiseerd voor onderwijzers bijenteelt, die boven de grote rivieren wonen. Het maximum-aantal van 20 deelnemers was aanwezig.

Om 11 uur opende de heer Mommers deze dagen. Vervolgens besprak hij de regeling van de cursussen.

Koninginneteelt

's Namiddags besprak de heer Mommers de koninginneteelt. Aangezien de koningin nu door middel van kunstmatige inseminatie kan worden bevrucht, heeft men meer mogelijkheden om de erfelijkheid bij bijen te bestuderen. Men heeft ontdekt, dat de koningin meer dan eens op bruidsvlucht gaat, soms 4 keer, en dat ze op elke bruidsvlucht soms meerdere keren wordt bevrucht, in totaal soms wel 10 keer. Daar de darren niet alle dezelfde genetische eigenschappen hebben, treedt er verschil op in de nakomelingen. Het schijnt dat het sperma van elke dar wel min of meer apart in het zaadblaasje zit. Hieraan schrijft men het toe, dat er soms vrij plotseling verandering optreedt in het uiterlijk der nakomelingen. Het sperma mengt zich echter altijd wel iets, vandaar dat er meestal wel verschillende typen gelijktijdig aanwezig zijn.

Er is nog nooit geconstateerd dat een koningin, wanneer ze eenmaal aan de leg is, nogmaals op bruidsvlucht gaat. Dit is ook niet erg waarschijnlijk, daar er dan wel geknipte koninginnen verloren zouden gaan. Selectie is moeilijk, moeilijker dan bij andere dieren en planten. Ze is gericht op economische waarde en die is alleen te beoordelen aan de nakomelingen van de koningin.

Bijen vervliegen, speciaal de gele. Dit maakt controle moeilijker. Op invloeden van weer en dracht reageren de bijen niet alle gelijk.

De mens heeft al 5000 jaar bijen gehouden en er is nog niet zo veel veranderd. Wel zijn er veranderingen door natuurlijke selectie. In afgesloten gebieden heeft men nog wel natuurlijke rassen, deze zijn echter niet zuiver. Het zijn eigenlijk populaties. Onder de Kaukasiërs heeft men b.v. nog wel 9 verschillende typen. Wil men de rassen met elkaar vergelijken wat hun economische waarde betreft, dan moet men met zeer grote aantallen volken werken, minstens 80 volken per ras.

Ir. Mommers ging verder in op de erfelijkheid bij bijen; deze materie is te ingewikkeld om die hier in het kort weer te geven. Na de bespreking van chromosomen en genen en haploïde en diploïde cellen, vestigde spr. er de aandacht op, dat uit onbevruichte eitjes soms koninginnen of werkbijes geboren kunnen worden.

Uitvoerig werd stilgestaan bij de eigenschap witte ogen en de vererving daarvan.

De huidkleur wordt beïnvloed door 7 genen. Dit betekent dat theoretisch deze 7 genen 2187 verschillende

gekleurde nakomelingen zouden kunnen geven. De huidkleur wordt bovendien nog door de temperatuur beïnvloed.

Inteelt, die bij andere dieren zeer veel wordt toegepast om betere resultaten te krijgen, kan men bij de honingbij niet gebruiken. Door de bijzondere wijze van vererving van het geslacht zijn n.l. bij inteelt al spoedig een groot aantal eitjes niet levensvatbaar.

In Amerika maakt men bewust inteeltlijnen; is dit bereikt dan gaat men vier van deze lijnen kruisen en krijgt men een heterosis-effect. Deze koninginnen zijn beter dan het oorspronkelijke uitgangsmateriaal.

Tijdens de inteelt zijn de volken niet op hun eigenschappen, zoals honinghalers e.d., te controleren. Over de resultaten wordt echter verschillend gesproken.

Ir. Mommers heeft hybriden gehad van Italianen. Deze waren niet winterhard. Ook van Kaukasiërs, maar die waren ook niet bijzonder. Spr. heeft jaren proeven genomen met zuivere rassen, deze waren ook nooit bijzonder goed. De beste volken waren altijd te vinden onder de gewone bijen, waarschijnlijk omdat dit hybriden zijn en zo'n mengelmoes vormen, dat er onder alle omstandigheden wel wat bij is dat goed is. Ir. Mommers denkt dat we het in de richting van de hybriden moeten zoeken.

Bijenziekten

In Nederland komen weinig bijenziekten voor, in tegenstelling tot de meeste andere landen.

Vuilbroed komt niet voor.

Nosema wel, en vrij algemeen.

Mijtziekte is alleen in west Zeeuws-Vlaanderen en in Zuid-Limburg ten zuiden van Echt geconstateerd. Alle volken in de besmette en aangrenzende gemeenten worden onderzocht. Bovendien worden jaarlijks vele monsters uit het gehele land onderzocht. Als de volken mijtziekte blijken te hebben, worden ze vernietigd. De imker krijgt daarvoor een schadevergoeding. Als er één volk van een stal met bijen ziek is, wordt de hele stal vernietigd. De Bijenwet geeft ir. Mommers de bevoegdheid deze maatregelen te nemen.

Uit west Zeeuws-Vlaanderen en uit Zuid-Limburg beneden Echt mogen geen bijen vervoerd worden naar de rest van Nederland. Bovendien is er een vervoersverbod tussen de besmette gemeenten onderling.

In België en Duitsland, in het Rijnland tot boven Roermond is de mijtziekte vrij algemeen. Ook het vuilbroed neemt in Duitsland toe.

Uit Duitsland en België mogen geen bijen de Nederlandse grens over.

In 1912 trad in Engeland, op het eiland Wight, voor het eerst de mijtziekte ernstig op. Tachtig procent der volken ging er aan dood. Men wist toen niet wat de oorzaak was. In 1920 ontdekte de Engelse onderzoeker White dat een mijt de oorzaak van deze ziekte was, hij noemde die *Acarapis woodi*.

De mijt komt binnen door het eerste paar tracheeën van het borststuk. Deze tracheeën zijn afgesloten door haren. Bij de oude bijen zijn deze haren stijf en kan de mijt niet naar binnen komen. Bij jonge bijen zijn ze nog zacht en kan de mijt wel naar binnen. Bijen, ouder dan een week, kunnen zodoende niet worden aangetast.

Daar de oude bijen niet worden aangetast, is er weinig kans dat vliegbijen uit Nederland, die b.v. in Brabant de Belgische grens over gaan, daar door mijten worden aangetast.

De koningin, de werkbijen en de darren kunnen alle worden aangetast door de mijtziekte.

De mijt ontstaat uit een ei. Na 4 à 5 dagen is dat een larve. Deze larve is al vrij groot, 1/20 mm. Ze heeft nog maar 3 paar poten. Nu ontstaat er een

nimf, die heeft 4 paar poten. Van ei tot mijt duurt 6 tot 10 dagen.

De larf en de mijt zuigen bloed van de bijen af door de wanden der tracheeën; de tracheeën worden bruin. De bevruchte wijfjes die in een trachee zitten, gaan naar buiten en klemmen zich aan een jonge bij vast. Als zulke mijten in de buurt van de uitmonding van de eerste tracheeën van het borststuk komen, gaan ze naar binnen, misschien aangelokt door de luchtstroom. Gedurende de winter zitten de bevruchte mijtenwijfjes onder de vleugelwortel (in het membraan) van de bijen. De vleugels worden door de aantasting door de mijten verzwakt. Deze bijen kunnen in het voorjaar niet vliegen en krabbelen voor de kast.

De gedurende de winter uit de eitjes geboren jonge mijten zitten in de tracheeën. In een trachee kunnen tientallen mijten zitten; ze zitten soms propvol. In de tracheeën vindt ook de paring plaats.

De mijten kunnen buiten het bijenlichaam geen 48 uur leven. De kast en de raten zijn niet besmet.

De bijenvolken die aangetast zijn, sterven in het voorjaar snel bij ernstige aantasting, b.v. na enige jaren besmet te zijn geweest. Een volk kan 4 tot 5 jaar aangetast zijn voordat het ten gronde gaat.

Vorig jaar, met weinig vliegdagen, zodat de bijen veel binnen waren, werden veel aangetaste bijen gevonden.

Uitbreiding van de ziekte geschiedt door vervliegen van aangetaste bijen van kast tot kast en door darren van stand tot stand. Verder door zwermen en door roverij.

Een door mijtziekte aangetast volk wordt gauw beroofd, het trekt zelf vaak met de rovers mee en brengt de ziekte op die manier over. Uitbreiding kan ook geschieden door verkoop. Het kopen van buitenlandse koninginnen is ook een bron van besmetting, daar de mijtziekte in het buitenland veel voorkomt. Import is dus gevaarlijk en bovendien verboden.

Bestrijding

Na de oorlog is de bijenwet uitgevaardigd, in deze wet zijn maatregelen opgenomen ter bestrijding van bijenziekten. Vroeger werden ziekte bijen door de Rijksseruminrichting onderzocht. Tegenwoordig gebeurt dit uitsluitend door de rijksbijenteeltconsulent. Er worden per volk 50 bijen onderzocht. De Zwitser Linder heeft berekend hoeveel bijen van een volk moeten worden onderzocht om met zekerheid aan de weet te komen welk percentage bijen van dat volk ziek is.

% zieke bijen	zekerheid		
	80%	95%	99%
5	31	58	89
10	15	28	44
20	7	13	21
50	3	5	7

Om met 99 pct. zekerheid vast te stellen dat een volk mijtziekte heeft, moet men dus 89 bijen onderzoeken als per 100 bijen van dat volk er slechts 5 ziek zijn.

Bestrijdingsmiddelen

Afdoende bestrijdingsmiddelen zijn nog niet gevonden. De mijtziekte kan door bestrijdingsmiddelen wel worden onderdrukt, maar er blijft altijd nog 1 à 2 pct. zieke bijen over. Met behulp van deze middelen kan men in besmette landen nog bijen houden. Het is in Nederland echter niet aan te bevelen.

Nosema

Dit is een darmparasiet. Men nam vroeger aan, dat deze alleen in de maag en in de darm van de bij zit. Men heeft nu echter ontdekt, dat ze ook in andere organen voorkomt; bij de koningin b.v. ook in de eierstokken.

De ziekte is soms zachtvaardig, soms kwaadaardig. Het bijenvolk kan er aan ten gronde gaan.

De parasiet is nog niet op een kunstmatige voedingsbodem te kweken. Het is een protozo; over de ontwikkelingsstadia is weinig bekend.

Als de bijenvolken in goeden doen zijn, heeft Nosema weinig vat. Weinig stuifmeel, een slecht seizoen en honger werken de ziekte daarentegen in de hand. De Duitser Steche onderzocht de Nosemaziekte, o.a. de kieming van de Nosemaspore. Uit de spore komt een pooldraad, maar voor dit kiemingsproces is een eiwit houdende voedingsbodem nodig. Steche is van mening, dat de parasiet zich in het voorjaar ontwikkelt, wanneer er veel jonge bijen geboren worden. Er is dan veel eiwitrijk voedsel, zodat de parasiet zich kan ontwikkelen. Nosema heeft grote invloed op de levensduur van de bijen. De parasiet consumeert veel eiwit, verniet de darmcellen van de bijen en als afgeleefde cellen van de darmwand worden afgestoten, vindt geen vorming van nieuwe cellen plaats. De sporen blijven in de kast een jaar in leven.

Als een volk zich niet goed kan ontwikkelen, b.v. door opsluiten van de koningin, het leggen van een moer-rooster enz., is het milieu voor de parasiet ideaal. Het drijfvoeren in het voorjaar met eiwitrijk voedsel werkt uitbreiding van de ziekte in de hand. Drijfvoeren in het voorjaar is dus niet aan te bevelen.

De Nosemaparasiet gebruikt zoveel eiwit uit het lichaam van de bij, dat er voor de bij onvoldoende over is, zodat die verzwakt.

Bestrijdingsmiddelen

Nosemack is een kwikpreparaat, uitgevonden door Gontarski. Het is niet helemaal onschadelijk voor de bijen. Men moet zich precies aan de voorschriften houden. Het onderdrukt de uitbreiding van de ziekte, maar geneest die niet.

Fumidil B. Het werkzame bestanddeel is fumagilline. Het resultaat is ongeveer gelijk aan dat van Nosemack. Het is wel bruikbaar om uitbreiding van de ziekte te voorkomen als de bijen enige tijd opgesloten moeten zitten, b.v. bij verzending.

Besmetting

De besmetting met Nosema vindt plaats door sporen op de raat of bij de drinkplaats, of door een besmette kast. Bailey beweert dat de raat de grootste bron van de besmetting is.

IJsazijn zou ontsmettend werken. IJsazijn weert ook de wasmot uit de raten.

Vergiftiging van bijenvolken

In samenwerking met een internationale commissie wordt ook op Ambrosiushoeve de giftigheid voor bijen van verschillende stoffen onderzocht. De gevolgde werkwijze werd gedemonstreerd.

Ambrosiushoeve

Het bedrijf is 4,5 ha groot. Ongeveer 1 ha is beplant met fruitbomen en de rest met heesters en bomen die voor de bijen van belang zijn om nectar of stuifmeel te verzamelen. Er staan ongeveer 30 soorten Cotoneaster, 25 soorten esdoorn, 120 soorten wilg en nog zeer veel siergewassen. Een uitgelezen sortiment, waar tuinliefhebbers en degenen, die belast zijn met het beplanten van plantsoenen en wegen een goede keus kunnen doen.

Op het bedrijf staan ongeveer 200 bijenvolken in diverse kasttypen (meest spaarkast) in het vrije veld op stellages opgesteld.

De deelnemers hebben het bedrijf onder leiding van de heer Mommers bezichtigd, die een duidelijke uitleg gaf bij de verschillende gewassen.

Deze ontwikkelingsdagen hebben er zeker toe bijgedragen, dat men een beter inzicht kreeg in de diverse problemen van de bijenteelt; bovendien werd het onderling contact bevorderd. Het verdient dan ook aanbeveling dit in de toekomst te herhalen.

WAGENINGEN

A. KRAAI

Verslag Proefbijenstand

„AMBROSIUSHOEVE 1959”

Personeel. In de personeelsbezetting kwam geen verandering. Gedurende de zomer kon een los arbeider worden aangetrokken. De leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltconsulentschap verzorgde in hoofdzaak de proeven met bijen. Ook de assistenten hielpen bij verschillende proeven. Het was nu en dan nodig, dat zij ook bij de verzorging van het terrein assisteerden. De administratief ambtenaar deed vele waarnemingen en verrichtte het routine ziekteonderzoek. De heer Jansen, leraar aan de R. K. Middelbare Land- en Tuinbouwschool te Breda zette het onderzoek naar de zaadkopvorming bij komkommers voort. Mej. T. van Ammers werkte als volontaire gedurende de zwermperiode op de Proefbijenstand. De werkzaamheden hadden hierdoor een vlot verloop.

De bijenvolken. De bijen kwamen prima uit de winter en ontwikkelden zich vlot. Met 127 volken werd naar het fruit gereisd. Hiervoor werd de vastgestelde vergoeding ontvangen. Naar de zomerdracht werd gereisd met 60 volken. Zij leverden een goede honing-oogst op. Door de grote droogte gedurende de gehele zomer was de heide in de omgeving van de Proefbijenstand geheel verdord. Daardoor was er vrijwel geen heihoning.

Het terrein. De abnormale droge zomer — er werd slechts 556 mm. regen afgetapt — heeft aan de bomen en struiken weinig schade aangericht. Het zaaien en planten van eenjarige gewassen was echter vrijwel onmogelijk. De border leed ook ernstig onder droogte. Sommige vaste planten vielen geheel weg, andere bleven erg achter in bloei.

Excursies. Het aantal excursies uit Nederland bedroeg 4, uit België 1 met een totaal aantal bezoekers van 122.

Proefnemingen. De projecten zijn op dezelfde wijze genummerd als vorige jaren.

Proj. no. 3 Bestuivingsproef .

Weer werden op de twee bedrijven in de Hoekse Waard waarnemingen verricht. Op bedrijf A werden thans bijenvolken geplaatst. Hierdoor nam het aantal bijen op de bomen toe. Ook op bedrijf B werden thans meer bijen waargenomen. De vruchtzetting was in dit bedrijf nu veel regelmatig.

Proj. no. 8 Vergelijking bijenrassen.

De overgebleven Kaukasische volken leverden in 1959 geen bijzondere prestaties. De volken zijn zeer zachtvaardig.

Proj. no. 12. Fenologische waarnemingen aan drachtplanten.

Het verzamelen van fenologische gegevens van drachtplanten werd voortgezet. De mogelijkheid tot kwantitatieve en kwalitatieve bepaling van nectar werd bestudeerd aan de „Bienen-abeilung” van de Eidg. Landwirtschaftliche Versuchsanstalt te Bern.

Proj. no 14. Bestrijding mijtziekte.

De monsternamen van alle bijenvolken in West-Zeeuws-Vlaanderen en de besmette gemeenten in Zuid-Limburg had als gewoonlijk plaats. Langs de Belgische grens in Noordbrabant werden steekproeven genomen. In totaal werden op het laboratorium van de Proefbijenstand 201 monsters op mijtziekte onderzocht. Naar de Rijks-seruminrichting werden 1772 monsters gezonden. Mijtziekte werd geconstateerd op 22 standen in Zuid-Limburg en 1 stand in West-Zeeuws-Vlaanderen.

Zoals gewoonlijk werd weer een groot aantal volken verhuurd aan fruittelers

- Proj. no. 16. **Geneesmiddelen tegen mijtziekte.**
De geïsoleerd geplaatste mijtzieke bijenvolken werden behandeld met een mengsel van acariciden. Het is echter nog niet gelukt alle mijten in deze volken te doden.
- Proj. no. 17 **Invloed van bestuiving op de vorming van „zaadkomkommers” en de rol van de bijen bij deze bestuiving.**
Op de proeftuin van de r.-k. Land- en Tuinbouwschool te Breda werden van een groep komkommerplanten alle bloemen ingehuld en onbestoven gelaten, een tweede groep werd ingehuld en met de hand bestoven en de derde groep werd niet ingehuld noch met de hand bestoven.
- Poj. no. 18 **Beproeving middelen tegen Nosema Apis.**
Een aantal bijenvolken, waarvan de besmettingsgraad met *Nosema* bekend was, werd gevoerd met suikerwater, waarin Fumidil B was opgelost. Als controle dienden twee groepen n.l. één die suikerwater kreeg en één die in het geheel niets kreeg. Bij alle volken nam de besmettingsgraad tussen begin maart en juni toe. De verschillen waren zeer gering, vooral tussen de Fumidil-groep en de suikerwatergroep. Van enig genezend effect van Fumidil-B kan niet gesproken worden.
Ook werd nagegaan of de in 1956 plaats gehad hebbende voeding met Fumidil B of Nosmack enige nawerking gehad heeft op de besmetting met *Nosema*. De verschillen in besmetting in 1957 en 1958 tussen de behandelde volken en de controlevolken waren echter zo gering, dat van een betrouwbare nawerking niet gesproken kon worden.
- Proj. no. 19. **Bestuiving aardbeien.**
Op 'n tweetal bedrijven met aardbeien in rolkassen werden twee kassen bijendicht afgeschermd door middel van plastic doek. De lucht-ramen werden afgesloten met nylon-gaas. In één kas werd een bijenvolkje geplaatst. Er werden

waarnemingen verricht omtrent de bloembezoekende insecten zowel in het afgeschermd als in het „vrije” gedeelte.

Op bedrijf A waren de aardbeien van het ras „Macherauchs Frühernte” en op bedrijf B „Deutsch Evern.”

Op bedrijf A vlogen op het vrije gedeelte vrijwel geen insecten. De bijen bezochten de aardbeibloemen in de afgeschermd kas zeer druk. De aardbeien in de kas met bijen waren ongeveer 10 dagen eerder rijp dan de overige. De kg. opbrengst was aanmerkelijk groter en de geldelijke opbrengst i.v.m. de vroegheid veel groter. Op bedrijf B werden in de „vrije” kassen enkele honingbijen waargenomen eveneens zeer weinig andere insecten (vliegen). De kas met bijen was hier niet vroeger dan de overige en de opbrengst was iets geringer.

Proj. no. 20 **Effect van drijfvoerders in het voorjaar.**

Bij de proeven van project no. 18 werd naast de controlegroep, die alleen suikerwater ontving, ook een controlegroep gebruikt, die geen drijfvoer kreeg.

Door de volkssterkte en hoeveelheid broed voor en na de drijfvoerperiode te controleren, was het mogelijk de invloed van het voeren na te gaan. Bovendien werd op het einde van het seizoen de volkssterkte van de behandelde en onbehandelde volken gecontroleerd. Het bleek, dat de toename van het broed tussen begin maart en eind april bij de gevoerde volken aanmerkelijk groter was dan bij de niet gevoerde. De volkssterkte van beide groepen volken in oktober was vrijwel gelijk. Doordat de bijenvolken na afloop van het drijfvoeren naar verschillende drachtgebieden reisden was het helaas niet mogelijk de invloed op de honingopbrengst na te gaan.

De Directeur van Proefbijenstand „Ambr. hoeve”
Ir. J. MOMMERS.

Belangrijk initiatief

VAN DE AFDELING RENKUM

Renkum krijgt zijn eerste bijenmarkt

Op 24 juni a.s. zal 's morgens om 9.30 de eerste Renkumse bijenmarkt worden geopend op het terrein van café v. d. Born, aan de Kerkstraat aldaar. Voor deze markt zijn diverse prijzen beschikbaar gesteld. Een deskundige jury zal de kassen en korven keuren. Zo zal er een prijs zijn voor het beste kast- en korfvolk. Verder zal er een speciale prijs zijn voor die imker, die met de grootste aanvoer van bijenvolken ter markt verschijnt. Tevens is er een loterij, waaraan prachtige prijzen verbonden zijn. Behalve bijenvolken zullen er tijdens de markt imkersbenodigdheden en diverse honingsoorten ten verkoop aangeboden worden. De marktcommissie heeft alles tot in de puntjes geregeld. Zo heeft zij zelfs zorg gedragen, door het plaatsen van tientallen houten onderleggers, dat niet één volk op de grond komt te staan. Ook is er o.a. een model bijenstal gebouwd, die tevens dienen zal om de leden van de afdeling Renkum, die zelf geen ruimte hebben, de gelegenheid te geven hier hun volken te plaatsen.

Lezing, films, tentoonstelling

Het bijzondere van deze markt is echter dat er tezelfder tijd in de zalen van café v. d. Born een tentoonstelling zal zijn over het leven der bijen en van verschillende honingsoorten. Van alle zijden ondervindt de commissie, belast met deze organisatie, de

grootst mogelijke medewerking. Zo zal de heer R. P. Groenveld een lezing houden over het leven der bijen. De heer J. v. Aarst zal zijn medewerking verlenen door het draaien van films, die zowel voor imker als leek interessant zullen zijn.

Aan- en afvoer van bijenvolken

De marktmeester, de heer J. Noordam, heeft weten te bewerkstelligen dat reeds volken voor de verkoop aangevoerd kunnen worden vanaf woensdag 21 juni. Deze volken behoeven niet eerder verwijderd te zijn dan uiterlijk 28 juni a.s. De markt is gedurende deze periode zeer streng bewaakt. Staangeld wordt niet geheven.

Renkum is gemakkelijk bereikbaar

Renkum is met Ede en Arnhem door een goede autobusdienst verbonden. Bij het marktterrein zijn parkeerplaatsen aanwezig. Verdere inlichtingen worden u op aanvraag gaarne verstrekt door de heer H. Folmer, Dorpsstraat 75 te Renkum. Wij twijfelen er niet aan of deze bijzondere markt zal veel belangstelling trekken. Wij zijn er ten volle van overtuigd, dat dit lofwaardig initiatief een jaarlijks terugkerend evenement zal worden... Ja, dat de bijenmarkt te Renkum binnen niet al te lange tijd een begrip voor imkerend Nederland zal zijn.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan Bijenhuis te Wageningen. Alle vragen worden zo spoedig mogelijk per brief beantwoord en daarna in het Groentje gepubliceerd.

Vraag 6:

In augustus 1959 kocht ik van de heer A. H. v. d. Berg te Egmond Binnen een Krainer volkje op drie ramen met broed. Door goede verzorging en versterking met één raam broed van mijn inlandse volken, kon ik dit volkje behoorlijk sterk in een zesraams kastje inwinteren. In het voorjaar 1960 kwam het volkje dan ook weer goed voor de dag en ontwikkelde zich ook goed. Op 4 mei 1960 heb ik het volk overgebracht in een 10-raams bak. Ik heb toen gehandeld volgens

het boekje „Koninginneteelt” van de heer J. H. Wigersma. Op 2 juni 1960 het volk moerloos gemaakt. Op 15 juni 1960 werden acht doppen aangetroffen, waarvan enkele niet erg betrouwbaar voorkwamen. Daarmede vijf bevruchtungskastjes bevolkt met bijen van hetzelfde ras dus en op 17 juni d.a.v. naar Schiermonnikoog gestuurd. Na mij te hebben overtuigd dat er geen jonge moer in het volk aanwezig was, heb ik de oude moer door middel van een invoerraam aan het geplunderde volk teruggegeven. Alles verliep goed en het volk was

spoedig weer in ontwikkeling. Op 30 juni 1960 ontving ik de bevruchtungskastjes terug. Na enige tijd bleek mij dat drie volkjes een leggende moer hadden.

De ervaring die ik opdeed was deze: Het volk waaraan ik de jonge moeren ontleende was niet erg zwermplustig, ondanks straf voeren met honing en een gunstige plaatsing, niet in de nabijheid van andere volken. Dit klopt dus goed met de berichten over zwermtraagheid van de Krainer soort. Intussen was het wel hinderlijk dat ik niet beter kon doorzetten met de teelt, wegens gebrek aan meer rijpe cellen. Deze ervaring heeft bij mij de vraag doen opkomen of het niet mogelijk is en beter zal gaan door een Krainervolk als teeltvolk te gebruiken en een inlandse volk als pleegvolk.

Ik bedoel dus door van een van de voorjaarsdracht terugkomende inlandse volken een kunstzwerm te maken, na zes dagen alle aangezette doppen uitsnijden en een raam eitjes te geven van een Krainer volk. Daarna over 13 dagen bevruchtungskastjes bevolken met bijen van het pleegvolk, naar Schiermonnikoog sturen, enz.

Mijn verzoek is nu aan u, te willen mededelen:

1. Welke is uw mening over de hiervoor omschreven wijze van handelen;
2. Mag ik van u eventuele op- en aanmerkingen vernemen.

W. H. te G.

De imkersdag in Meppel

Excursie door N.W.-Overijssel

In aansluiting op de eerste aankondiging in het voorgaande Groentje, kunnen wij u mededelen, dat de excursie op **zaterdagmiddag, 2 september**, tijdens de Imkersdag in Meppel, iets bijzonders zal gaan worden.

U rijdt dan met autobussen door het **mooiste moeras- en merengebied van West-Europa**. Bij velen in Nederland is het unieke natuurverschijnsel, dat daar te vinden is, nog niet bekend.

Giethoorn, het waterdorp, heeft reeds op toeristisch gebied een algemene naam verworven, maar in de kop van Overijssel is meer te zien.

Tijdens de excursie komen wij langs Belt en Schutsloot, een nog niet ontdekt waterdorp, dat gelegen is aan het Schutslootigerwilde. Wij rijden naar de Blauwehand en gaan een wandeling maken door Giethoorn. Verder gaat onze tocht door een prachtige iepenlaan, richting Vollenhove; langs de weg liggen de grote meren, Beulaker- en Belterwilde. Via de Ronduite bereiken wij St. Jans-klooster en komen dan in een zeer oud gebied terecht, waar aan de rand het stadje Vollenhove ligt, met zijn fraaie historische gebouwen.

Van hieruit naar het nieuwe land, de Noord-Oostpolder. Rijdende over de bodem van de zee bereiken wij de Voorst, met het stoomgemaal Smeenge, daarna Kadoelen, waar een fraai uitzicht is op het Zwartemeer, dat beroemd is om zijn vogelrijkdom.

De terugtocht gaat via Genemuiden en Zwartsluis naar Meppel. In alle bussen zijn gidsen aanwezig om u deskundige explicatie te geven.

Houdt u nu reeds 2 september vrij voor de Imkersdag in Meppel.

A. HAZELAAR

Pleegvolk en teeltvolk van verschillend ras

Bij het volgen van de door u voorgestelde methode krijgt u volkjes, waarvan de bijen voor het grootste deel van een ander ras zijn dan de jonge koningin. Dit wil nog wel eens bezwaren opleveren en daarom lijkt mij de in 1960 door u gevolgde wijze van handelen toch veiliger.

Toch zou ik u wel durven aanraden met de eerstbedoelde methode eens een proef te nemen. S.

Officiële
mede-
delingen

VERKIEZING HOOFDBESTUUR

Tot lid van het hoofdbestuur voor de Groep Zuidholland is in de vacature, ontstaan door het om gezondheidsredenen bedanken van de heer A. Vink, gekozen de heer P. Klapwijk, Buizerdstraat 1 B te Rotterdam, tel. 0 10—79446.

Uit de

Afdelingen

KRING FRIESLAND

Jaarvergadering op 13 mei 1961
in 't Baken te Heerenveen

De opkomst had beter kunnen zijn. De notulen worden onveranderd goedgekeurd. Bij monde van de heer Bajema wordt medegedeeld dat de bescheiden van de penningmeester in orde zijn bevonden.

Wegens vertrek van de heer Wind naar Drente, wordt met algemene stemmen als voorzitter gekozen de heer Baas te Wolvega. De aftredende bestuursleden, de heren Brouwer en Hamstra, worden herkozen. Bij de behandeling van de beschrijvingsbrief voor de A. V. blijkt dat de vergadering instemt met het voorstel om de heer Vink te benoemen tot erelid. De Imkers zijn hem, voor het vele werk dat hij in het belang van de imkerij heeft verricht, veel dank verschuldigd. Het voorstel om 10 cent per lid per jaar beschikbaar te stellen ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek, wordt breedvoerig besproken. In principe is men niet tegen het voorstel. Men ziet en hoort zo weinig van het werk en de resultaten op de Ambrosiushoeve en van het instituut. Men vraagt zich welke praktische betekenis heeft dit alles voor de imkerij.

Dat het bevelgen van koolzaad door de bijen niet van invloed is op de opbrengst, is allerm minst bewezen. Besloten wordt er bij het hoofdbestuur op aan te dringen dat op dit terrein een wetenschappelijk onderzoek wordt ingesteld.

Met de verhoging van het quotum gaat men akkoord. Zakelijk bezien is een contributie van f 5,— per jaar verantwoord.

Het zou op prijs gesteld worden wanneer de voorlichting in het maandschrift nog meer op de praktijk is gericht. Opgemerkt wordt dat de Duitse en Vlaamse tijdschriften op dit terrein meer doen. Besproken wordt de concentratie van de afdelingen. Er zijn afdelingen met zeer weinig leden, die beter tot één sterkere afdeling zouden kunnen worden samengevoegd. Het hoofdbestuur zal worden verzocht een brochure te doen samenstellen betreffende de geneeskundige kracht die in onze honing schuilt. Gedacht is daarbij aan de mededeling in de 200ste Jaagkieps.

Bij de rondvraag feliciteert de secretaris de heer Wind namens de Friese Imkers met de onderscheiding welke hem bij zijn afscheid door H.M. de Koningin is verleend. Hij brengt hem dank voor alles wat hij in het belang van de bijenteelt heeft gedaan. Hij overhandigt hem als aandenken een boekenbon.

De heer Wind dankt allen voor de prettige verstandhouding en vriendschap en hoopt nog menigmaal in het Friese land met zijn mooie en wijde landschap, terug te keren.

De minimum honingprijs wordt vastgesteld als volgt: koolzaadhoning f 1,50; zomerhoning f 1,75 en heidehoning f 2,25, exclusief flacon.

J. BROUWER (secretaris)

AFD. EPE

50-jarig jubileumfeest op 11 april 1961

Dit feest is een succes geworden. Velen gaven blij van belangstelling. Tijdens de receptie waren aanwezig namens het gemeentebestuur wethouder Heering, namens het hoofdbestuur H. G. Maagendans en R. P. Groenveld. Verder vertegenwoordigers van de afdelingen Apeldoorn, Vaassen en Wapenveld, van de verenigingen de B.O.G., B.L.O.H., Ned. Bond van Plattelandsvrouwen, buurtvereniging Wisel-Tongeren, De Gelderse Mij v. Landbouw, Koninklijke Harmonie, Gemeente Woning en Natuurhistorische Vereniging.

Bij de opening uit de voorzitter A. Wagenvoort zijn bijzondere waardering voor de belangstelling die al die verenigingen en instanties betoonden. Evenals het voor de bijen vandaag een feestdag is vanwege het mooie weer is het in het bijzonder vanavond voor ons. Hij vond het een prestatie dat men hier al 50 jaar heeft volgehouden, temeer daar andere afdelingen in een kwijnende positie verkeren. Het is noodzakelijk dat de bijenteelt in de belangstelling blijft. Dat doet de bijen- en honingmarkt alhier in het bijzonder. Mede gesteund door pers, gemeente, radio en televisie is deze markt bekend door het gehele land.

Terloops vertelt de voorzitter nog iets over de geschiedenis van de afdeling. Op 11 april 1911 is de afdeling opgericht door de heren J. W. Jonker, H. Regterschot, G. Blankenberg, G. J. v. Eek en W. Wensink. Ds. J. Prins had in 1898 reeds een bijenvereniging in het klein opgericht. In 1911 waren er 43 leden. Het hoogtepunt was 1928 met een aantal van 122, terwijl in 1961 er weer 40 zijn.

Hierna komt de heer Maagendans aan het woord die namens het hoofdbestuur in het bijzonder van de algemeen voorzitter heer ridder v. Rappard de felicitaties overbrengt, alsmede van de heer J. v. Aarst van het Rijksbijenteeltconsulentschap. Reikt vervolgens met een toepasselijk woord de verenigingsmedaille uit aan de voorzitter voor de afdeling. De heer Maagendans maakt dan meteen gebruik van de gelegenheid om de verschillende leden te huldigen. In de eerste plaats de 84-jarige F. Noteboom, die gedurende 50 jaar lid is (reeds eerder op de avond door de vergadering tot erelid benoemd), daarna de heer R. Riphagen 40 jaar lid en 25 jaar bestuurslid, J. Bonhof, 40 jaar lid en tenslotte bij verstek de heer F. G. Evers, 40 jaar lid en meer dan 25 jaar bestuurslid. Allen kregen de draagmedaille van de vereniging en een rookertje van de afdeling.

Intussen bracht de Koninklijke Harmonie een daverende ovatie, die, al was het onverwachts, altijd in de smaak valt. De voorzitter van de harmonie had zich afgevraagd wat voor naam onze afdeling wel zou hebben en bedacht daarbij dat de naam 't Volle Raatje, of De Gezonde Eriik, zeer toepasselijk zou zijn. De heer Koot van de Nat. Historische Vereniging laat bij zijn felicitatie blijken dat ook deze vereniging gebrek heeft aan jonge leden. Hij is evenwel niet pessimistisch gestemd, want er blijft altijd een aangeboren drang naar de natuur, ondanks hoogconjunctuur en mechanisatie.

Door vele verenigingen werden enveloppen met inhoud overhandigd. Zo werd f 190,— aan giften ontvangen, terwijl de verkoop van toffees f 130,55 opbracht, toch was er nog een klein tekort.

Na al deze feestelijke plechtigheden heeft de muzikant en humorist Geurt v. Geurt uit Apeldoorn ons nog lang vermaakt met leuke schetsjes, terwijl de voorzitter ook enige schetsjes ten gehore bracht.

Lezing Japin: de Krainer bij

Op zeer interessante en prettige wijze belichtte de heer G. Japin uit Apeldoorn het pro en contra van de Krainer bij. Hierbij werd het wel duidelijk, dat van een Nederlands ras geen sprake meer is; door import van allerlei koninginnen is de Nederlandse bij sterk verbastard. Terugfokken door selectie duurt generaties van mensen en is dus te tijdrovend.

De Krainer is aangepast aan ons klimaat en zij is in de door hoge bergen van haar vaderland omgeven dalen zulver gebleven en heeft haar raskenmerken behouden. Zuivere teelt is geboden en ook mogelijk door het bevruchtingsstation op Schiermonnikoog.

De heer Japin zegt nog lakoniek dat zijn Krainers weinig steken. Hij heeft onlangs twee steken van zijn bijen gehad en vindt dit zeer ongepast.

Overigens weet de Krainer dat de bovenlatten van de raampjes bestemd zijn voor de handelingen van de imker en zij houden deze dan ook netjes vrij.

Al met al een prettige avond, wat de voorzitter in zijn dankwoord aan de heer Japin niet onder stoelen en banken steekt. Ook de leden lieten zich niet onbetuigd met applaus.

AFD. BEETSTERZWAAG E.O.

Onze afdeling hield vrijdag 12 mei haar jaarvergadering in de Lagere Landbouwschool te Beetsterzwaag. De bestuursleden werden herkozen (de oude heer Edema, al ruim de tachtig gepasseerd, maar nog één van de meest bewaarde imkers, kan nog node gemist worden); jaarverslagen van secretaris en penningmeester goedgekeurd; afgevaardigden aangewezen voor de algemene vergadering en kringssamenkomst. De kas sloot met een voordelig saldo, waarvoor de „skatholder" een extra pluimpje verdient en de contributie weer kon worden vastgesteld op f 6,— per jaar. Het ledental liep iets terug, maar de belang-

stelling in de gang van zaken was bij de leden in het afgelopen jaar ruim voldoende. Dit bleek vooral op de samenkomst in de Middelbare Landbouwschool te Drachten op 13 februari, waar voor een geheel gevulde zaal, met bezoekers uit de gehele omtrek, zelfs uit Leeuwarden, de heer Van Aarst een boeiende inleiding hield over de Krainers met daarop aansluitend een vruchtbare gedachtenwisseling en interessante films.

Op de vergadering kwam verder ter sprake het ontwerp van een eigen plaatselijk merk op de te verkopen honing, die alleen geleverd zal worden in de bekende verenigingsflacons. Ook werd nog gesproken over het reizen van de volken naar de schaarse Friese koolzaadvelden en de heerlijk mislukte tocht in 1960 naar de grote velden in de Flevo-polder. Of de oogst van het koolzaad hier groot zal worden? Er is veel koude noordenwind en weinig zon, zodat de verwachting niet erg groot is.

OOGST EN DRACHT

PATERSWOLDE, mei 1961 — Wij hier in het noorden brengen onze bijen in augustus zo mogelijk naar de heide. Dat is verleden jaar niet zo algemeen gebeurd als anders: op verschillende plaatsen was de heide slecht en van het weer kan hetzelfde gezegd worden. Van de heidevolken kwam een deel zonder broed weer thuis; de thuisblijvers tijdig en geleidelijk te gaan voeren schijnt nog geen wet te zijn bij alle bijenhouders. Ergo: veel bijen zijn niet best de winter ingegaan en konden er dus ook niet best weer uitkomen. De leg is vroeg begonnen, bij de goede volken reeds omstreeks midden februari (deze maand gaf hier 9 goede vliegdagen). Maar het einde van de lente viel reeds op 10 maart en dus: stagnatie in de leg. Toen op 20 april het koolzaad zover ontwikkeld was dat de bijen er bij geplaatst konden worden, hadden de meeste niet meer dan 3 à 4 raampjes broed, te weinig om een goede dracht te garanderen. Gelukkig zij, die konden samenvoegen en er 6 tot 8 ramen broed van maakten. Die hebben een beste kans!

A. S. PLANTING

EPE. De volken zijn hier goed door de winter gekomen. Op de mooie dagen in februari en maart vlogen ze alsof het zomer was. De broedaanzet was vroeg en de voorjaarsbloemen, die er waren, werden druk bevolgen. Er waren weinig moerlose volken. Veel volken van onze afd. zijn al vroeg naar het koolzaad in de Flevo-polder gegaan. Jammer dat ze daar weinig mooie dagen gehad hebben, want ze waren in goede conditie en de broedaanzet was in de beginperiode in de polder ook heel goed. Op 23 mei kwamen de volken weer thuis, maar de honingooft zal niet meevallen. Bij de bespuiting van het koolzaad zijn onze volken, ook al omdat de bespuiting door het weer langer duurde dan verwacht werd, 3 dagen opgesloten geweest. Drie van onze leden zijn daar die dagen druk mee geweest, om de volken af te sluiten en 's avonds weer los te doen. De bespuiting heeft onze volken gelukkig geen kwaad gedaan. De volken, die thuis gebleven waren, hadden op paardebloemen een heel goede dracht, maar het weer werkte hier later ook niet mee.

JAC. PRUIM.

het grote bijenboek

door
r. p. groenveld

als u het direct bij ons bestelt
krijgt u het nog voor f 12,50. bij
verschijnen kost het f 13,90

bijenhuis wageningen

RIJSSEN (TWENTE), 18 mei 1961 — Door de zachte winter was de uitwintering goed. De volken hadden weinig voedsel gebruikt, dat bleek bij inspectie begin maart. Mijn Carnica-volk had toen al vier ramen broed. De voorjaarsontwikkeling verliep verder naar wens. In april werd veel stuifmeel gehaald vooral van de wilg. Door de vroege bloei van het fruit, begon de dracht hier half april, doch de dagen met mooi vliegweer kenmerkten zich door te lage temperatuur, zodat hier niet veel honing werd gehaald; doch van de paardebloem werd begin mei flink gehaald zodat verschillende sterke volken al mooie voorraad hebben. 19 april werden hier de volken naar de Flevopolder gezonden en na de besputing van 26 april gecontroleerd. Dit jaar heeft de besputing, in tegenstelling tot vorig jaar, geen gevolgen gehad en de volken hadden veel broed aangezet en al een mooie voorraad honing. Hopende op goed weer zodat de slingers straks nog mogen snorren.

J. GIERVELD

Naschrift redactie — De heer A. Nijhuis, die jarenlang de berichtgeving uit Twente voor deze rubriek verzorgde, kan dat om gezondheidsredenen niet meer doen. Wij danken hem zeer hartelijk voor de toegewijde medewerking en wensen hem gaarne het allerbeste met zijn gezondheid toe. De heer Gierveld danken we voor de bereidwilligheid, waarmee hij de taak van de heer Nijhuis heeft willen overnemen.

SOEST, 18 mei 1961 — In het algemeen zijn de bijen te Soest goed tot zeer goed door de winter gekomen. De volken bleken bij inspectie op 4 maart 2 à 3 ramen broed te bezitten en ongeveer 7 pond voedsel; verder geen dode bijen van enige betekenis op de bodemplanken.

Door een reisgroep werden 38 volken op 1 april geplaatst op het fruit in de Betuwe. Het fruit bloeide dit jaar 12 tot 14 dagen vroeger dan normaal. Oorzaak hoge temperaturen in maart. Tijdens de bloei in april was het schraal en guur weer, zodat onze bijen slechts enige uren konden vliegen. Wat tot gevolg heeft gehad dat er op het fruit zeer weinig honing is gewonnen, de goede volken

slechts 3 à 4 pond. Bij terugblik kan ik zeggen dat:

- 1e. koud weer gedurende de bloei;
- 2e. geen vliegbeijenvoldoende (al was het goed weer geweest), immers de bijen waren nog niet over het dieptepunt heen;
- 3e. schade, ontstaan door besputing.

Het is mij opgevallen, dat er elke dag 's middags 12.30 uur in Mededelingen ten behoeve van land en tuinbouw, gewaarschuwd wordt voor schadelijke insecten en bijna nooit wordt gezegd met de besputingen rekening te houden met de bijen in de boomgaarden. Waarom niet??

Een andere reisgroep is door bemiddeling van de heer Porter gaan reizen naar het fruit in Bunnik en omgeving.

Andere jaren ging men de bijen plaatsen ongeveer een week — soms veertien dagen — voor de bloei van het fruit! Dit jaar was het zo: men mocht de volken niet eerder plaatsen alvorens 20% der bomen bloeide. Het gevolg is geweest dat het reisschema der imkers in de war geraakt is. Stel u voor: pruim, 20% bloei, plaatsen; kers, 20% bloei plaatsen; appel, veel later, 20% bloei, plaatsen. Wat een kosten aan reis en arbeid hierin liggen; imkers zijn immers amateurs.

Het gevolg is geweest, dat de volken op allerlei tijdstippen moesten worden gebracht. Als dit systeem ook het volgende jaar weer wordt toegepast zal de afdeling Soest hier niet meer aan meedoen.

G. H. GRIJZE

NIJMEGEN, 16 mei 1961 — De uitwintering in 1961 had een normaal verloop. De winter was erg zacht geweest en de volken hadden nog voldoende voedsel. De lente viel buitengewoon vroeg in. De natuur kwam door de hoge temperatuur vroeg in werking en ook de bijen waren vroeg actief. Reeds op 31 maart gingen er plm. 46 volken naar de Betuwe. De verwachting was vrij hoog gespannen door het mooie weer van de volgende dagen. De laatste twee weken op het fruit was het weer echter niet best. Er volgden slechte vliegdagen en de gehaalde honing werd toen weer grotendeels verbruikt. Hier en daar werd nogal

gespoten en er lagen veel bijen dood voor de kasten. Toen de bijen op 10 mei terug kwamen viel het gewicht tegen. Veel volken hadden geen honing, terwijl bij enkele 4 à 5 pond te oogsten was. Het mooie voorjaar werd dus een tegenvaller. Voor de koolzaadels naar de Flevopolder was uiteraard maar weinig belangstelling. Toch trokken enkele moedigen met een 24-tal volken er heen. Bij informatie bleek er goed gevlogen te worden en een aangekondigde spuiting ging gelukkig niet door. We hopen op een gemiddelde oogst. Al met al gaf 1961 voor de imkers maar een slecht begin. De volgende kans is de lindedracht. Wellicht bloeit deze boom ook wat vroeger dan anders. In ieder geval zal het gewenst zijn in de komende weken de voedselvoorraad in het oog te houden.

J. Y. v. CRUIJNINGEN

Naschrift redactie — Wij danken de heer Van Crujningen, dat hij de taak, die de heer A. Smits zo lang voor onze rubriek Oogst en dracht vervulde, heeft willen overnemen. En aan de heer Smits onze oprechte dank voor de zorgvuldigheid, waarmee hij jarenlang de lezers op de hoogte hield van het wedervaren der imkers in zijn omgeving.

EGMOND-BINNEN, 18 mei 1961 — Het voorjaar zette dit jaar reeds vroeg in, zodat op beschutte standen in de maand maart de volken al vrij wat broed hadden. April is echter kouder geweest en ook begin mei, zodat bij een vergelijking met andere jaren de bijenvolken wel sterk waren, maar minder honing hadden verzameld op bloemboelgewassen, fruitbomen en paardebloem, dan we dit in diverse voorjaarsseizoenen gewend waren. Hoe de koolzaadeldracht in de Wieringermeer is verlopen, kan nog niet worden medegedeeld. Persoonlijk verwacht ik geen grote oogst wegens vrij lange koude periodes tijdens de dracht. De koninginnetelt kon reeds vroeg beginnen, doordat de volken eind april al sterk genoeg waren om vegers te maken. Als het weer iets beter wordt in de kuststrook van Noordholland hebben we omstreeks 15 tot 20 mei bevruchte jonge moeren.

A. H. VAN DEN BERG

U weet toch...

dat wij U alles op het gebied der **Bijenteelt** kunnen leveren tegen de **laagste prijzen** terwijl de kwaliteit der artikelen van het **allerbeste** is. Hieronder laten wij een zeer kleine groep artikelen volgen uit onze zeer rijk geïllustreerde prijscourant.

Simplex-kast met dubbele broedkamer compleet	f 40,—
Simplex-kast met broed- en honingkamer, compleet	- 39,—
Broedramen, simplex per 10 stuks	- 2,20
Honingramen, simplex per 10 stuks	- 2,15
Bijenkap, zeer ruim model	- 4,25
Dathepijp met houtmantel	- 7,25
Beroker „Vulkaan” automatisch	- 20,50
Bijenveger, groot model	- 1,25
Raampje grijper, het beste wat er op dit gebied is te krijgen ..	- 2,50
Kunstraat, br.k.m. per kg	- 6,75
Kunstraat, h.k.m. per kg	- 6,75
Kunstraat, h.k.m. extra dun per kg ..	- 7,25

Wij zouden zo kunnen doorgaan, zoals honingslingers, bussen, potten, enz. enz. Vraagt even onze meer uitgebreide prijscourant aan. Wij zenden U die gratis toe. Onze prijzen vallen U beslist mee.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZN

JUBBEGA (Fr.)

TELEFOON 05165 - 382

SPEURBIJTJES

GEVRAAGD: alle soorten bijenhoning, ruwe- en zuivere bijenwas. Te koop: 2 Albertikasten, 1 Kuntzsch-tweelingkast, zonder bijen. Honing- & Waszemerij, annex Chemische- & Kaarsenindustrie „Arkadia”, Lochem. Tel. 0 6730-1827.

TE KOOP: Maandschrift Bijenteelt, jaargangen: 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1952, 1953, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959. In één koop: T. G. Tiessen, 't Zandt (Gr.).

TE KOOP AANGEBODEN: prima bijenvolken, in kasten en korven. Tevens een handige 3-raams honingslinger (klein model). Bijenstand „De Bijenkorf”, Baarn, Faas-Ellaslaan 10. Tel. 0 2954-4266.

TE KOOP AANGEBODEN: Nieuwe oogst koolzaad- en fruit-honing à f 1,80 per kg. Klaverhoning, mooi wit gekristalliseerd van oogst 1960 f 1,75 per kg. Bij afname van tenminste 25 kg. Bijenstand „De Bijenkorf”, Baarn, Faas-Ellaslaan 10. Tel. 0 2954-4266.

ABONNEER u op „Bijennieuws”, orgaan van afd. Bunnik, slechts f 1,25 per jaar. Postgiro 193060 t.n.v. afd. Bunnik/Houten, Achterdijk 25, Bunnik. Vraagt proefnummer.

TE KOOP: een in goede staat verkerende honingspers, persoppervlak 22 x 62 cm. H. Eikelboom, Louise de Colignystraat 73, Kampen.

TE KOOP AANGEBODEN: Carnica koninginnen. Bevrucht op Schiermonnikoog f 20,—. Bevrucht op eigen bevruchtungsstation f 12,50. Voor de leden van de Stichtse Koninginnetelt Club resp. f 19,— en f 11,—. Ook te leveren in 3- of meer-raamsvolkjes à f 2,50 per raam. Drs. P. J. Romeijn, Const. Huygenslaan 18, Zeist.

TE KOOP: 2 honingslingers, 4 raams, 20 honingbussen voor elk 25 pond honing. P. Zwart, Neuvel 1 g, Wervershoof (Nh.).

TE KOOP: Bijenvolken op 6 ramen en in korven; zesraamskastjes met ramen, nieuw f 5,—; Simplexkasten en korven in prima staat; uitgebouwde ramen, roosters, raampjes, klepsen, kunstraat, observatiekast, honing, was, enz. Van ouds bekend. H. Brulleman, Zandpad 42 a, Breukelen. Tel. 0 3462-303.

GEVRAAGD: ruwe bijenwas f 1,15 per kg. Zuivere bijenwas f 4,30 per kg. H. Brulleman, Zandpad 42 a, Breukelen. Tel. 0 3462-303.

AANGEBODEN: 4 bijenkasten met 2 broedkamers en 1 honingkamer en uitgewerkte raampjes; een 3-raams honingslinger. Te bevrugen: Smidslaantje 9, Appelscha.

Door gezondheidstoestand van imker **TE KOOP:** complete bijenhouderij t.w. 2 prima volken in 10-raams Simplexkasten, 1 volkje in 5-raams kastje, alle met dubbele honingkamers en uitgeb. ramen, slinger voor 2 ramen, handkloibtoestel, elektrische platenlasser, enz. Kortom alles om kant en klaar te beginnen. Voor nog geen f 100,— bent u volledig en goed geïnstalleerd. J. J. Hartogsveld, Julianalaan 12, Zeist (na 5 uur of zaterdag).

GEVRAAGD: Koningin met klein volkje van het Hollandse bijenras, maar zachtaardiger dan de normale Hollandse bij. M. Naef, Alteveerslaan 4, Velp.

W. v. 't Land **KOOPT A CONTANT**, tegen de hoogste prijzen, ruwe was en ruwe honing. Tevens verkrijgbaar alle imkersartikelen. Honingzemerij Telef.: 2607, Barneveld.